

Onderzoek Zakelijke Duurzaamheid – 2025

Resultaten van een studie onder het topmanagement van MKB en middelgrote bedrijven in Nederland - **6^e meting**

D V J I N S I G H T S © 2 0 2 5

CONTACT

Robert Gunther | ING Media Relations
robert.gunther@ing.com
06 50257879

DATUM

30/04/2025

Agenda

1.

Achtergrond

NIEUW IN 2025

2.

Geopolitieke onrust

NIEUW IN 2025

3.

**Overheidsbeleid omtrent
duurzaamheid**

4.

**Houding omtrent en
impact van
verduurzaming**

5.

**Gedrag omtrent
verduurzaming**

6.

**Eisen vanuit de keten &
ESG-criteria**

7.

**Financiëring en rol van
financiële instellingen**

Achtergrond

STEEKPROEF

1-meting	n=264
2-meting	n=259
3-meting	n=249
4-meting	n=205
5-meting	n=130
6-meting	n=248

DOELGROEP

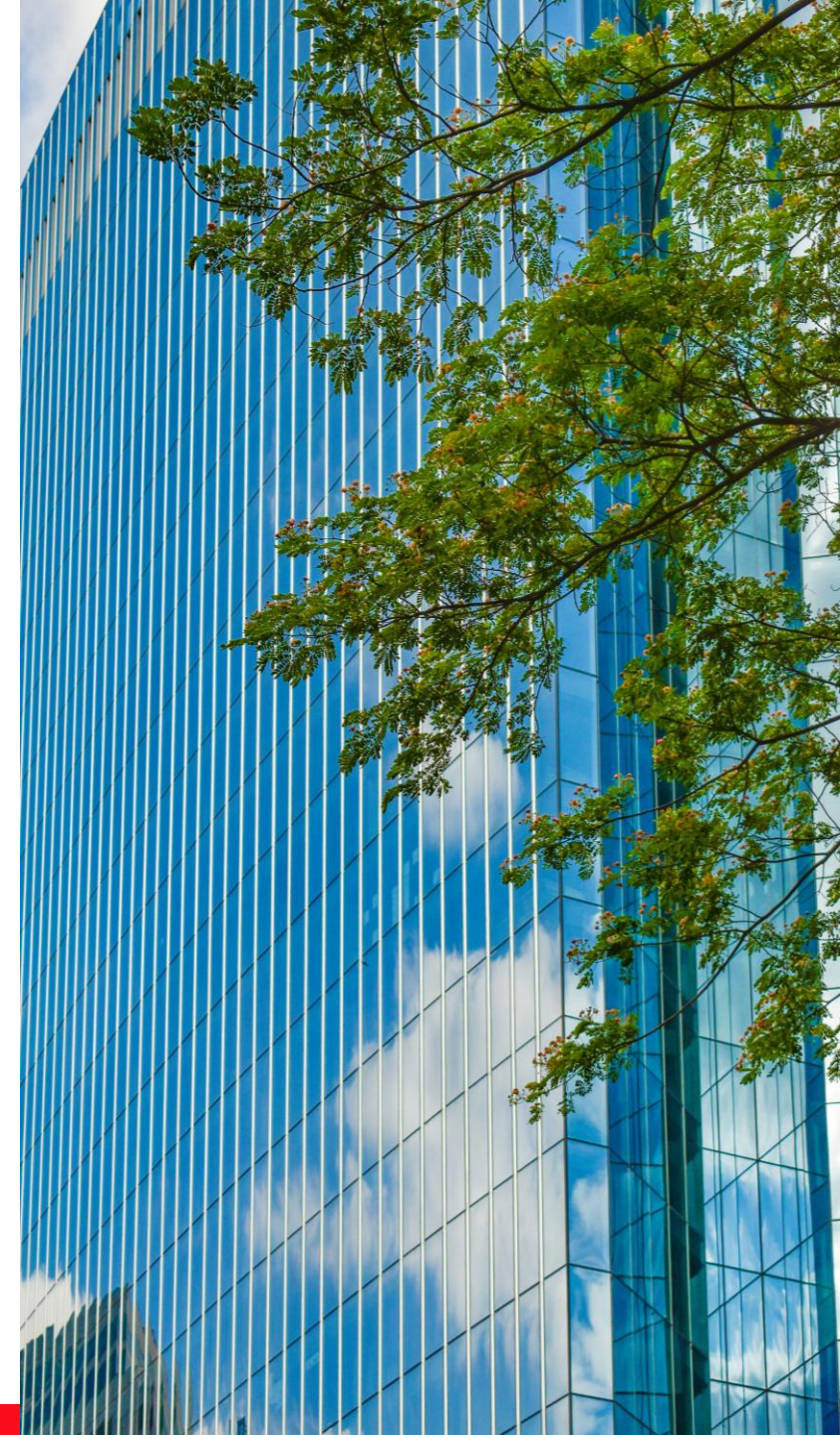
Het topmanagement (CEO, CFO, etc.) van bedrijven met 50 tot 1000 FTE. Daarnaast dient het bedrijf geen dochteronderneming van een multinational te zijn.

WEGING

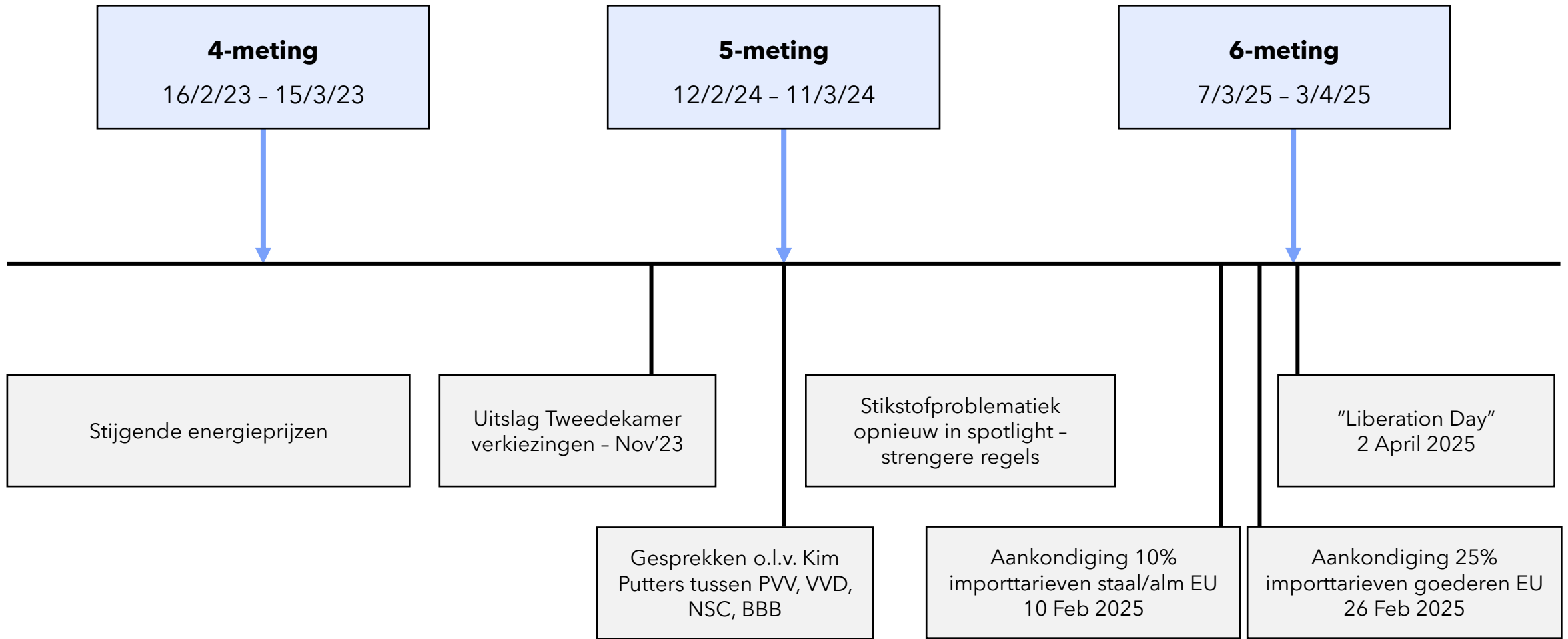
Er is gewogen naar de representatieve verdeling van de zakelijke subgroepen binnen het totale sample.

VELDWERK PERIODE

- 1-meting: 20 december 2019 tot 9 januari 2020
- 2-meting: 19 november tot 9 december 2020
- 3-meting: 14 januari tot 27 januari 2022
- 4-meting: 16 februari tot 15 maart 2023
- 5-meting: 12 februari tot 11 maart 2024
- 6-meting: 7 maart tot 3 april 2025

Tijdslijn

Dienstverlening is wederom de meest voorkomende sector in de steekproef.
Het aandeel ING klanten is gelijk aan de vorig meting.

SECTOR

	4-meting	5-meting	6-meting
Dienstverlening	31%	34%	28%
Anders	6%	15%	6%
Transport en logistiek	8%	14%	9%
Industrie	21%	11%	10%
Bouw	8%	7%	17%
Food & Agri	7%	6%	6%
Retail	8%	6%	12%
Gezondheidszorg	8%	3%	8%
Vastgoed	2%	3%	3%
Automotive	1%	1%	1%

Vraag: In welke sector is uw bedrijf voornamelijk actief?

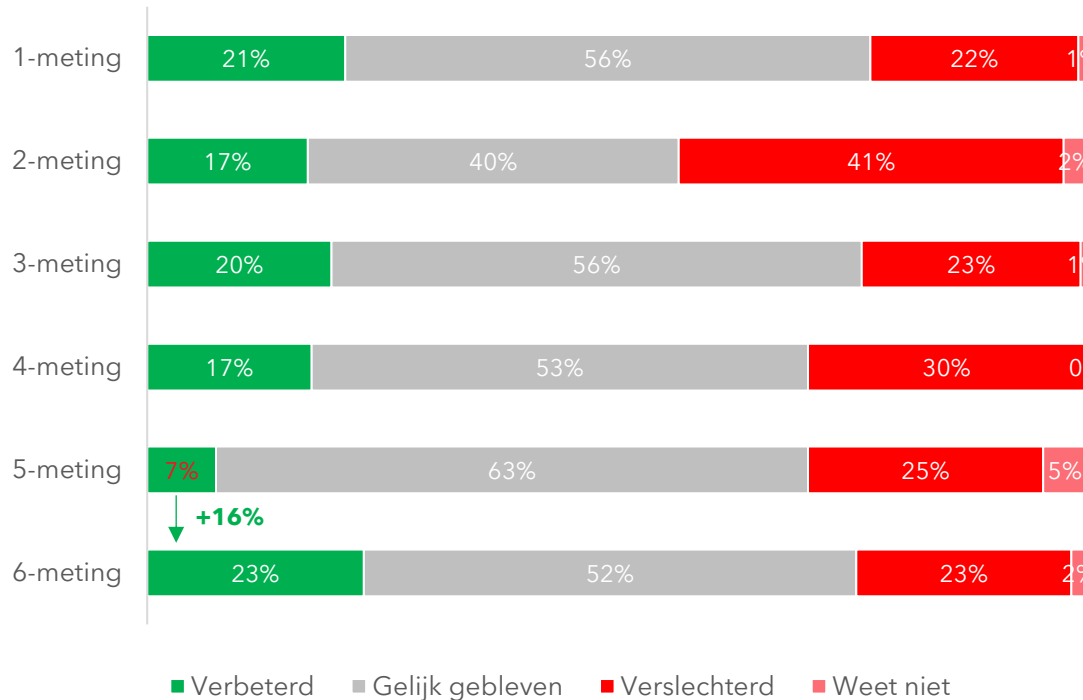
PRIMAIRE BANK

	4-meting	5-meting	6-meting
ING	20%	29%	29%
ABN Amro	34%	24%	33%
Rabobank	29%	33%	25%
ASN Bank (De Volksbank)	4%	4%	1%
Triodos Bank	4%	0%	2%
Knab	1%	0%	2%
Bunq	2%	0%	4%
Deutsche Bank	1%	2%	2%
Revolut	-	-	1%

Vraag: Welke bank is voor uw onderneming/het bedrijf waar u werkzaam bent de belangrijkste bank?

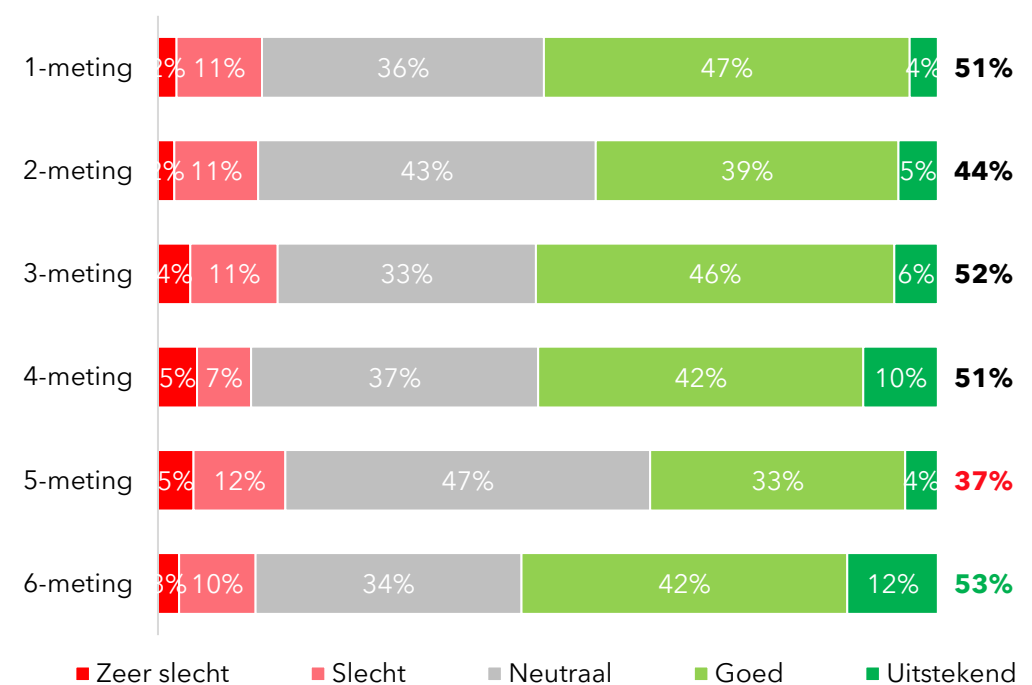
Na een negatiever sentiment in 2024 zijn ondernemers dit jaar weer positiever over het ondernemersklimaat in Nederland

ONDERNEMERSKLIMAAT - AFGELOPEN HALF JAAR...

Vraag: Is het ondernemersklimaat het afgelopen half jaar:

HUIDIG ONDERNEMERSKLIMAAT

Vraag: Wat vindt u van het huidige ondernemersklimaat in Nederland?

Agenda

1.

Achtergrond

NIEUW IN 2025

2.

Geopolitieke onrust

NIEUW IN 2025

3.

Overheidsbeleid
omtrent duurzaamheid

4.

Houding omtrent en
impact van
verduurzaming

5.

Gedrag omtrent
verduurzaming

6.

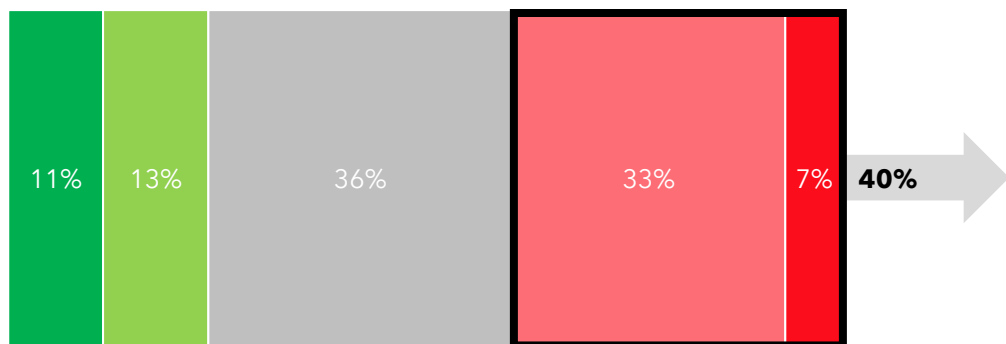
Eisen vanuit de keten &
ESG-criteria

7.

Financiëring en rol van
financiële instellingen

4 op de 10 zakelijke beslissers maakt zich zorgen over de haalbaarheid van verduurzaming door geopolitieke ontwikkelingen – met name door de ontwikkelingen in de VS

HAALBAARHEID VERDUURZAMING DOOR GEOPOLITIEK

- Ik maak mij helemaal geen zorgen over de haalbaarheid van verduurzaming
- Ik maak mij weinig zorgen over de haalbaarheid van verduurzaming
- Ik ben neutraal over de haalbaarheid van verduurzaming
- Ik maak mij enigszins zorgen over de haalbaarheid van verduurzaming
- Ik heb grote zorgen over de haalbaarheid van verduurzaming

Vraag: Hoe kijkt u op dit moment naar verduurzaming gezien de politieke veranderingen wereldwijd?

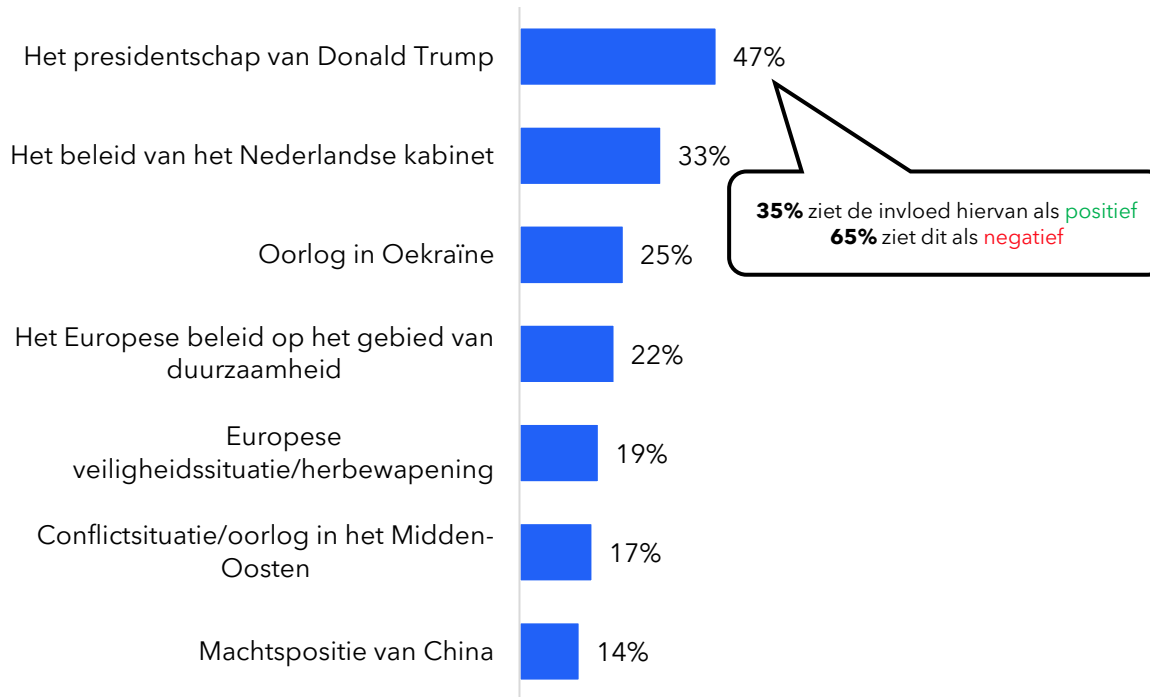
ZORGEN OM HAALBAARHEID VERDUURZAMING

Vraag: U heeft aangegeven zich (enigszins) zorgen te maken over de haalbaarheid van verduurzaming. Wat is hiervoor de belangrijkste reden? (n=98)

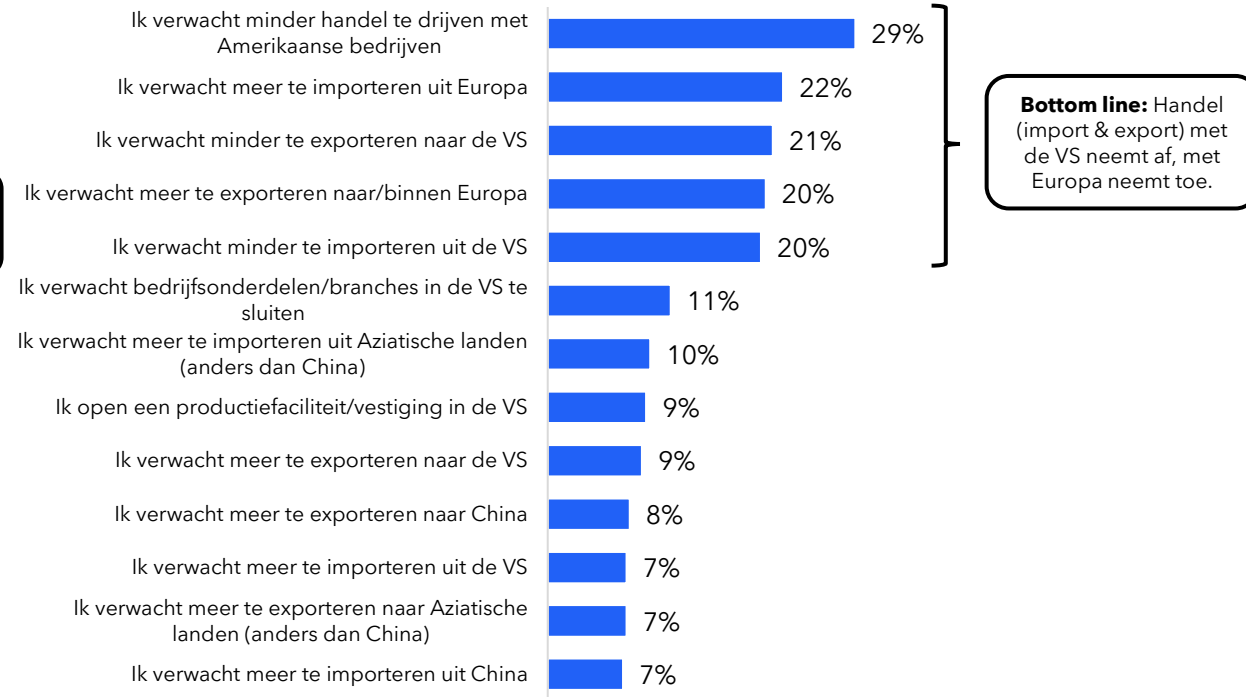
Het presidentschap van Trump wordt als meest invloedrijk gezien voor de bedrijfsvoering – zelfs meer dan het Nederlandse kabinetsbeleid. Verwacht wordt dat de handel met de VS afneemt.

MATE VAN INVLOED

Vraag: Welke van de volgende ontwikkelingen verwacht u dat de grootste invloed zal hebben op uw bedrijfsvoering?

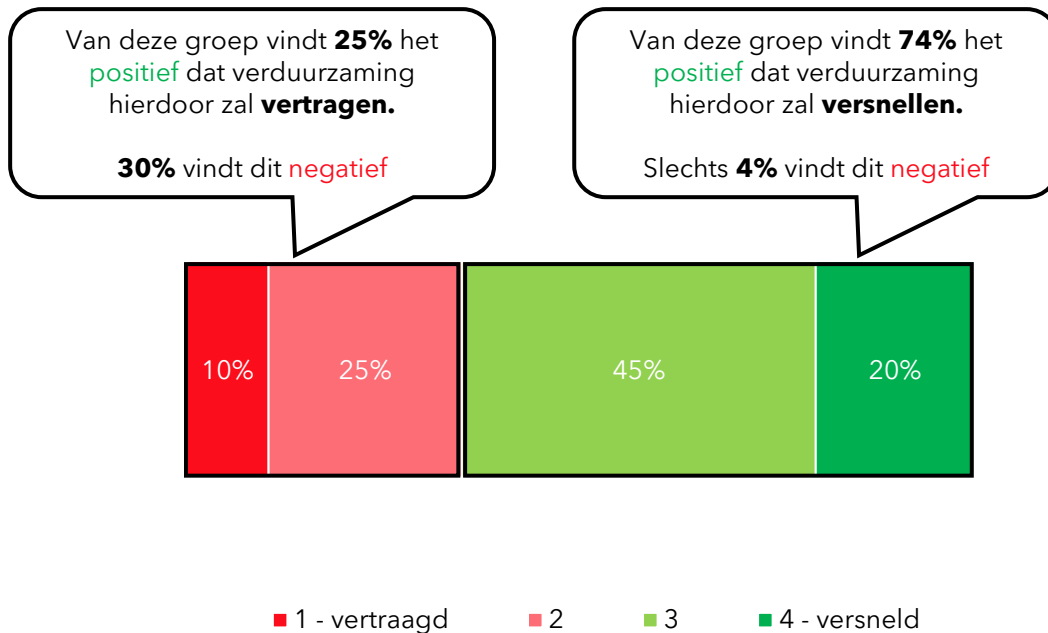
INVLOED GEOPOLITIEKE SITUATIES

Vraag: U heeft aangegeven dat u verwacht dat het beleid van president Trump van invloed zal zijn op uw bedrijf. Wat verwacht u dat de invloed zal zijn?

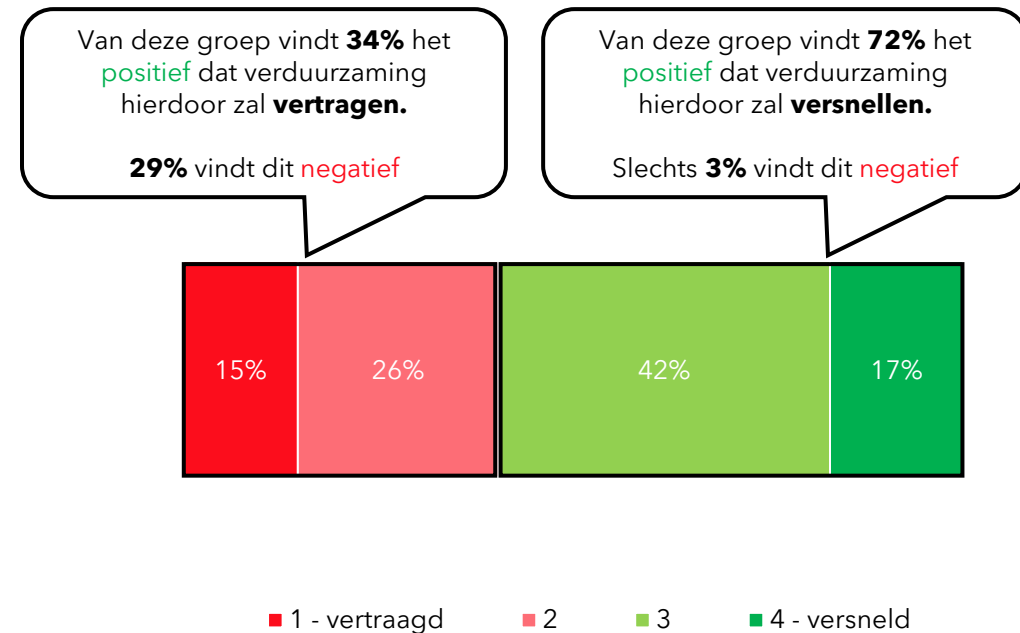
De meerderheid van de zakelijke beslissers denkt dat verduurzaming in Europa zal versnellen door zowel de VS – Oekraïne kwestie en de Europese herbewapening.

VERDUURZAMING EUROPA - INVLOED VS & OEKRAÏNE

Vraag: Recente geopolitieke ontwikkelingen tussen de VS en Oekraïne hebben ervoor gezorgd dat de urgentie tot energie-onafhankelijkheid in Europa is toegenomen. Denkt u dat de verduurzaming in Europa vertraagd of versneld zal worden als gevolg van deze ontwikkelingen?

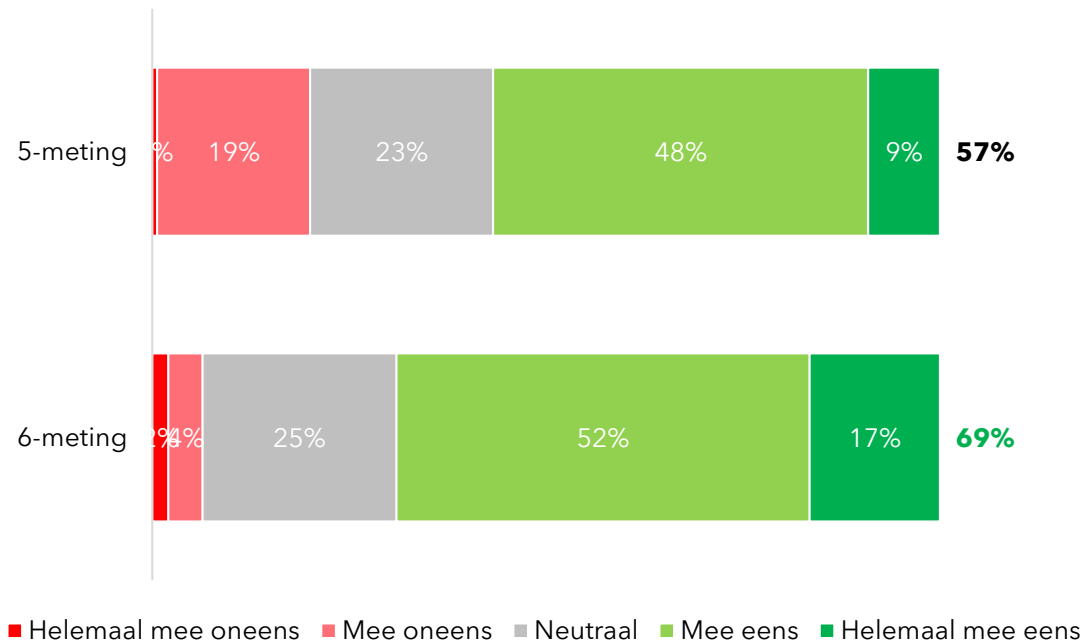
VERDUURZAMING EUROPA - INVLOED HERBEWAPENING

Vraag: Hiernaast wordt er door deze ontwikkelingen ook gesproken over een zogenaamde 'herbewapening': Een flinke toename in de defensie uitgaven voor Europese landen. Denkt u dat de verduurzaming in Europa vertraagd of versneld zal worden als gevolg van deze ontwikkelingen?

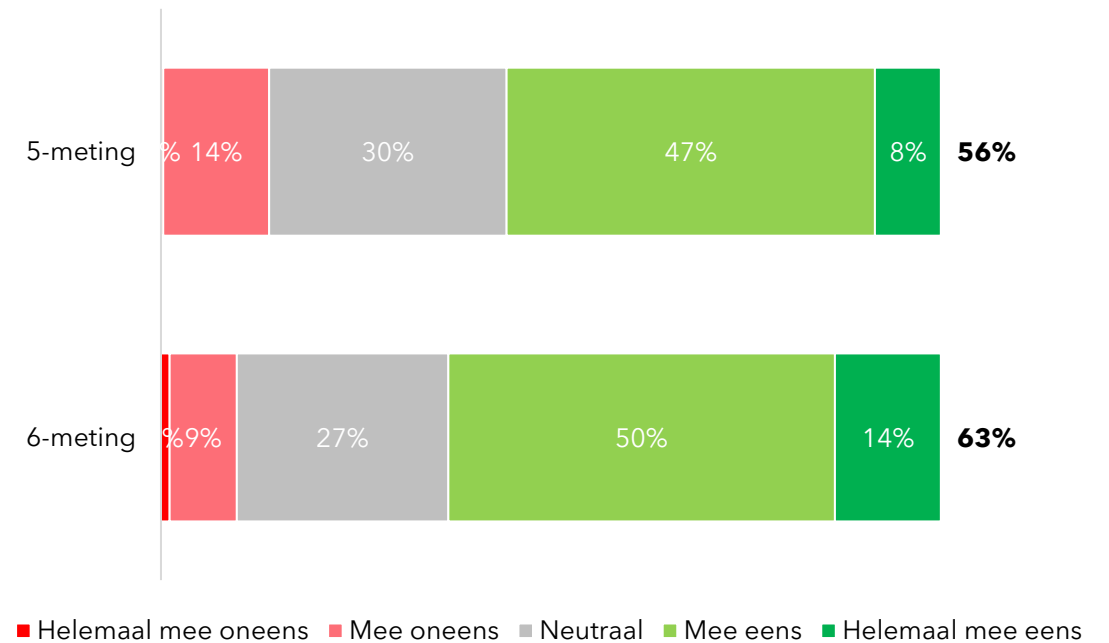
De oplopende geopolitieke spanningen leiden tot verwachtingen van zowel stijgende inflatie als hogere rente

TOENEMENDE INFLATIE DOOR GEOPOLITIEKE SPANNINGEN

Stelling: Ik verwacht dat door geopolitieke spanningen de inflatie zal toenemen wat gevolgen heeft voor de financiering van verduurzaming binnen mijn bedrijf

STIJGENDE RENTE DOOR GEOPOLITIEKE SPANNINGEN

Stelling: Ik verwacht dat door geopolitieke spanning de rente zal stijgen wat gevolgen heeft voor de financiering van verduurzaming binnen mijn bedrijf

- ✓ **Het presidentschap van Trump wordt gezien als de meest impactvolle geopolitieke ontwikkeling, met duidelijke invloed op de eigen bedrijfsvoering.**
- ✓ **Er wordt verwacht dat de handel met de VS zal afnemen.**
- ✓ **De Europese herbewapening wordt gezien als een versneller van verduurzaming, mogelijk doordat zij het besef van onderlinge afhankelijkheid en het belang van gezamenlijke strategische doelen binnen de EU versterkt.**

Agenda

1.

Achtergrond

NIEUW IN 2025

2.

Geopolitieke onrust

NIEUW IN 2025

3.

Overheidsbeleid
omtrent duurzaamheid

4.

Houding omtrent en
impact van
verduurzaming

5.

Gedrag omtrent
verduurzaming

6.

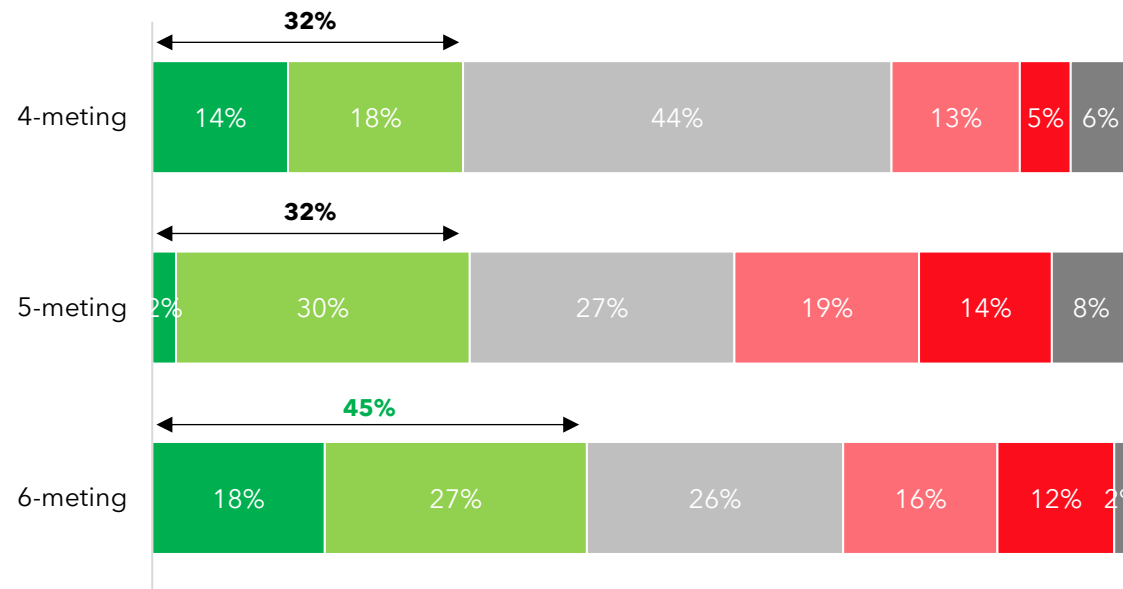
Eisen vanuit de keten &
ESG-criteria

7.

Financiëring en rol van
financiële instellingen

Een toenemende groep zakelijke beslissers vindt het Nederlandse duurzaamheidsbeleid effectief

EFFECTIVITEIT DUURZAAMHEIDSBELEID

Meest stimulerende overheidsregelingen (top 3):

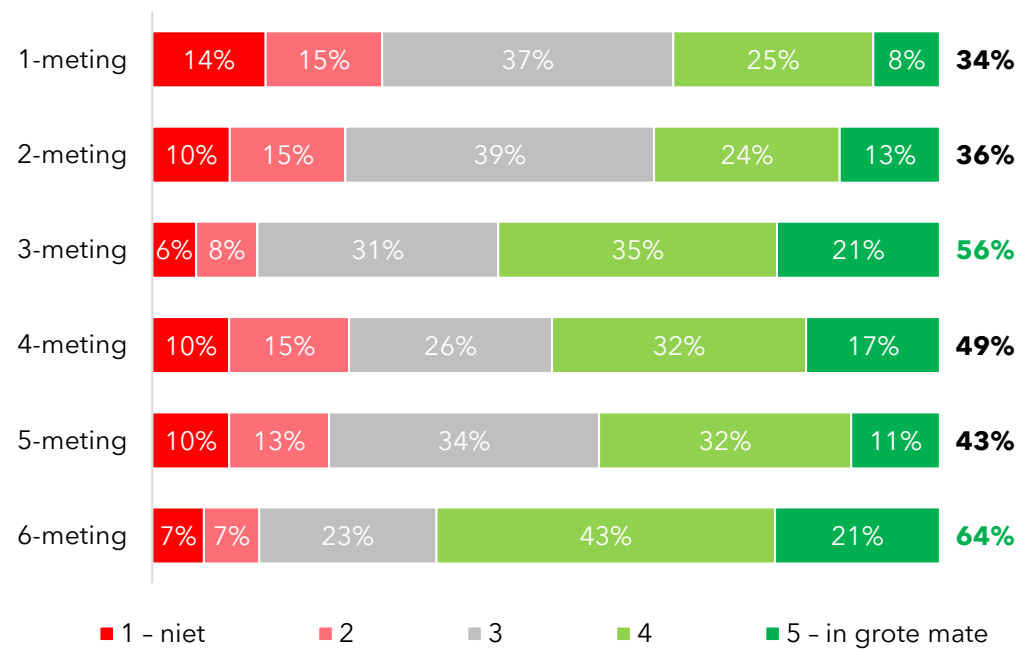
1. Milieu-investeringsaftrek (MIA)
2. Energie-investeringsaftrek (EIA)
3. Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE)

■ Zeer effectief ■ Enigszins effectief ■ Gematigd effectief ■ Weinig effectief ■ Niet effectief ■ Geen mening

Vraag: Vindt u het duurzaamheidsbeleid van de Nederlandse regering effectief?
Vraag: Welke overheidsregeling werkt het meest stimulerend voor uw verduurzaming?

Overheidsbeleid heeft een grotere rol gespeeld in de verduurzaming van het eigen bedrijf dan in voorgaande jaren. Tegelijkertijd is ook de behoefte aan consistent beleid toegenomen.

MATE VAN OVERHEIDSINVLOED

Vraag: In welke mate heeft overheidsbeleid een rol gespeeld in de verduurzaming van uw bedrijf?

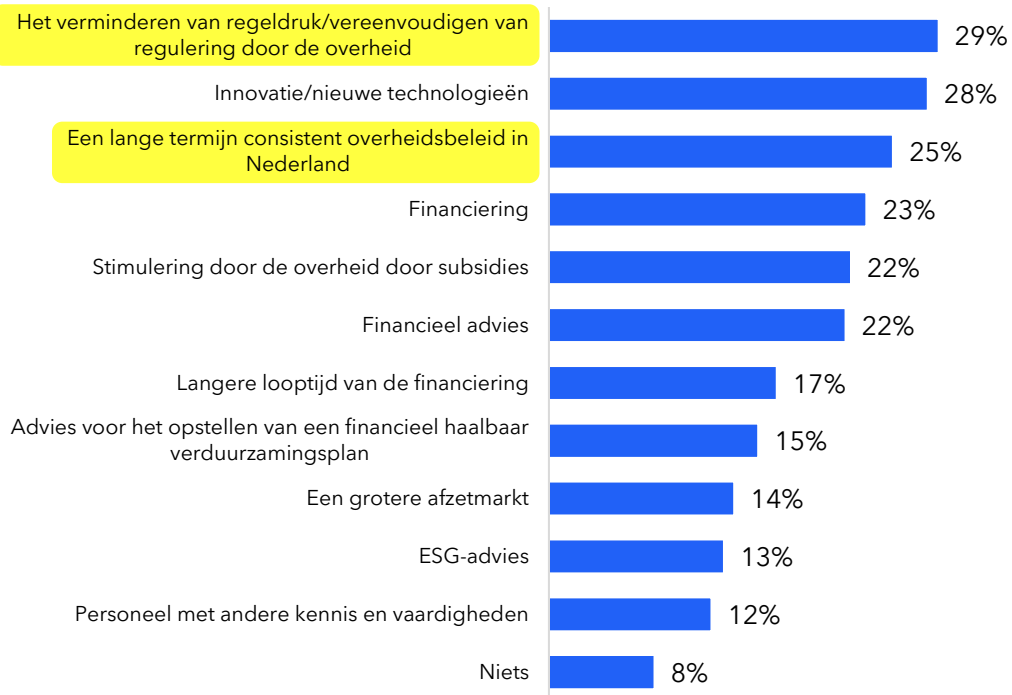
ROL VAN DE OVERHEID

	4-meting	5-meting	6-meting
Subsidies verstrekken	50%	49%	50%
Consistent beleid opstellen en uitvoeren met weinig veranderingen	27%	25%	36%
Zorgen voor een gelijk speelveld in Europa	40%	41%	32%
Draagvlak genereren	31%	20%	27%
Investeren in kennisoverdracht	31%	22%	26%
Kaders en normen stellen	31%	29%	24%
Milieubelastingen en -heffingen opleggen	23%	21%	22%
Ik zie hierin geen rol voor de overheid	6%	3%	4%

Vraag: Welke rol kan de overheid volgens u spelen bij het verduurzamen van het bedrijfsleven?

Het belang van consistent beleid blijkt ook wanneer gevraagd wordt wat nodig is om (verder) te verduurzamen

BENODIGDHEDEN

Vraag: Wat heeft uw bedrijf nodig om (nog meer) te kunnen verduurzamen?

DILEMMA'S

Vraag: Wat is voor uw bedrijf het belangrijkste dilemma bij verduurzaming?

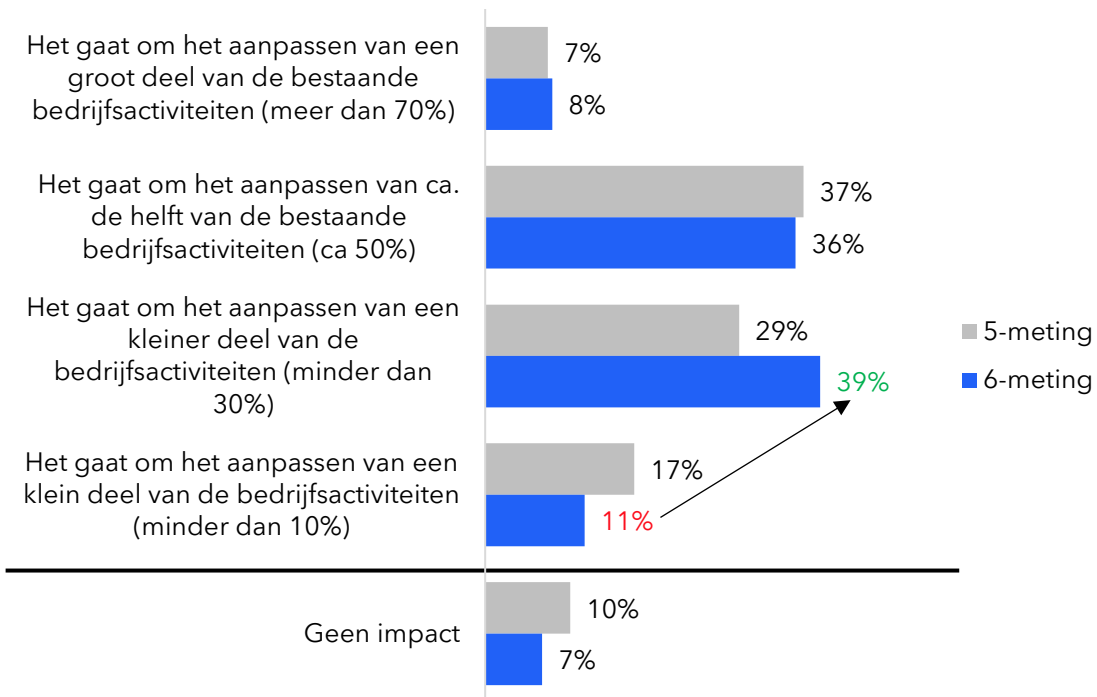
Managers zien een belangrijke rol voor de overheid, maar benadrukken wederom de noodzaak van consistent beleid

STELLINGEN - ROL VAN DE OVERHEID

	4-meting	5-meting	6-meting
Verduurzaming van het bedrijfsleven gaat beter als de overheid voor een gelijk speelveld zorgt	71%	65%	82%
De overheid moet een consistent beleid opstellen en uitvoeren met weinig veranderingen (betrouwbare overheid)	-	77%	79%
De overheid moet leidend zijn bij verduurzaming, niet bedrijven zelf	60%	56%	68%
De Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen-wetgeving (IMVO), die stelt dat bedrijven rekening moeten houden met zaken op het gebied van mensenrechten, werkomstandigheden en milieu in de gehele keten, leidt tot een versnelling van verduurzamingsmaatregelen binnen mijn bedrijf	56%	44%	65%
Duurzaam ondernemen moet vanuit de overheid aan bedrijven worden opgelegd	58%	55%	62%
Nederland versterkt haar concurrentiepositie als gevolg van nationale regelgeving rondom verduurzaming	58%	59%	62%

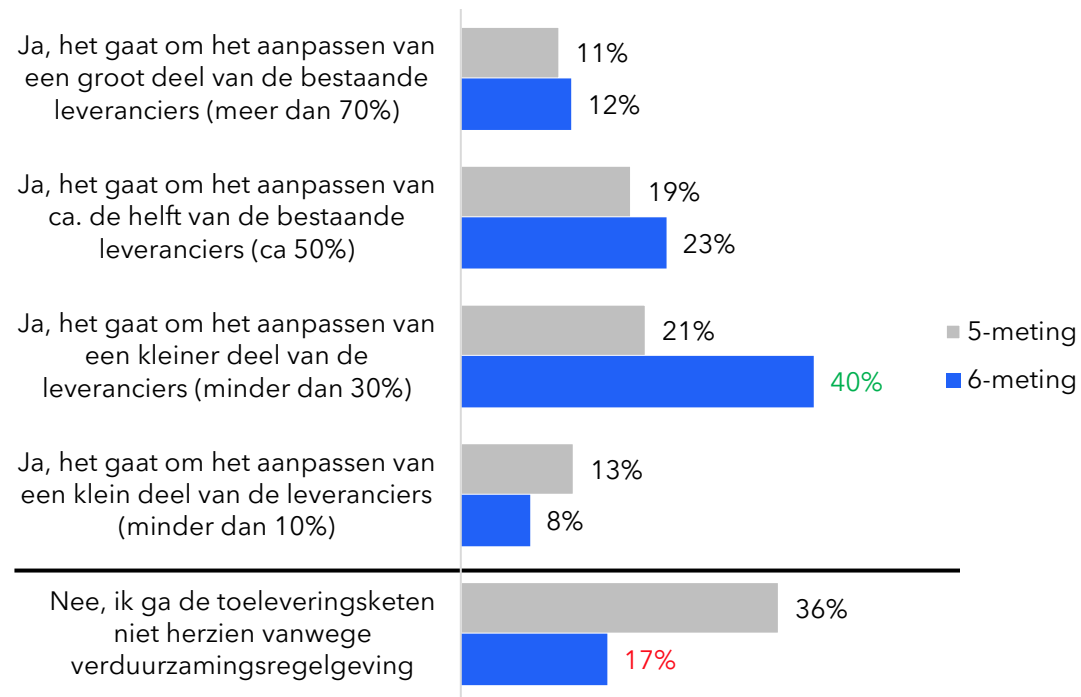
De impact van overheidsregels rond verduurzaming op het bedrijfsmodel neemt toe — en raakt ook de toeleveringsketen

IMPACT OVERHEIDSREGELS

Vraag: Hoe groot is de impact op uw bedrijfsmodel als gevolg van de overheidsregels rondom verduurzaming?

HERZIEN VAN TOELEVERINGSKETEN

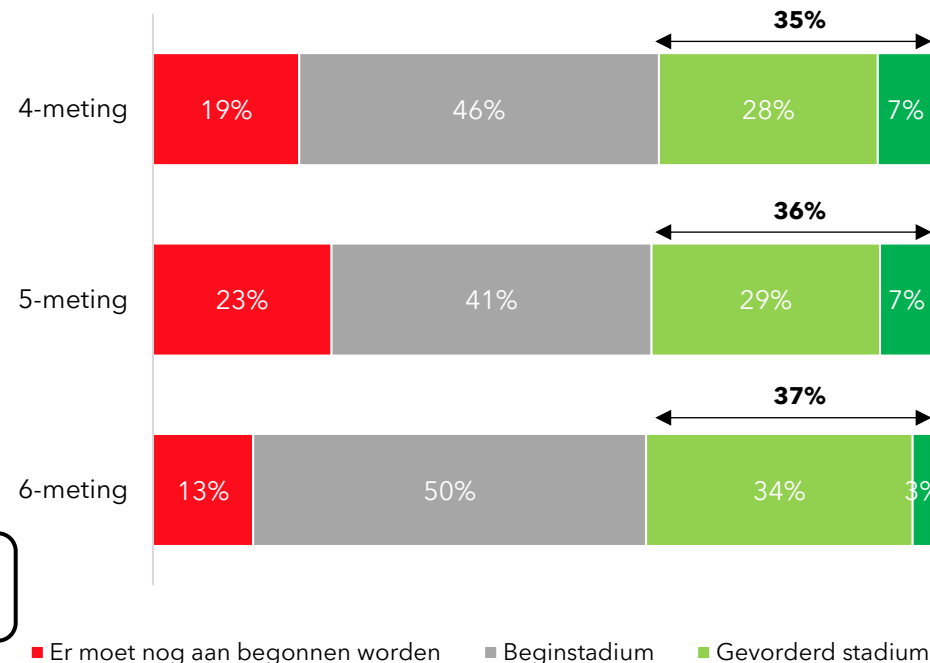
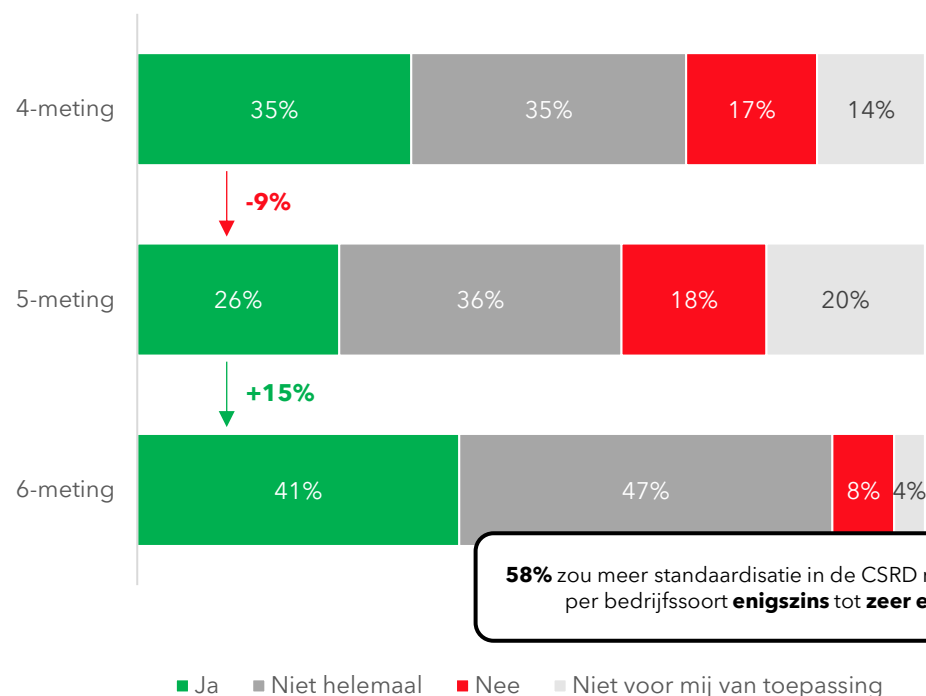

Vraag: Gaat u uw toeleveringsketen herzien vanwege de verduurzamingsregelgeving? Zo ja, met hoeveel impact?

Een groeiend aantal bedrijven is klaar om taxonomieregels toe te passen. Steeds meer organisaties zijn begonnen aan een transitieplan, al bevindt dit zich vaak nog in een beginfase

KLAAR VOOR TOEPASSING TAXONOMIEREGELS

TRANSITIEPLAN

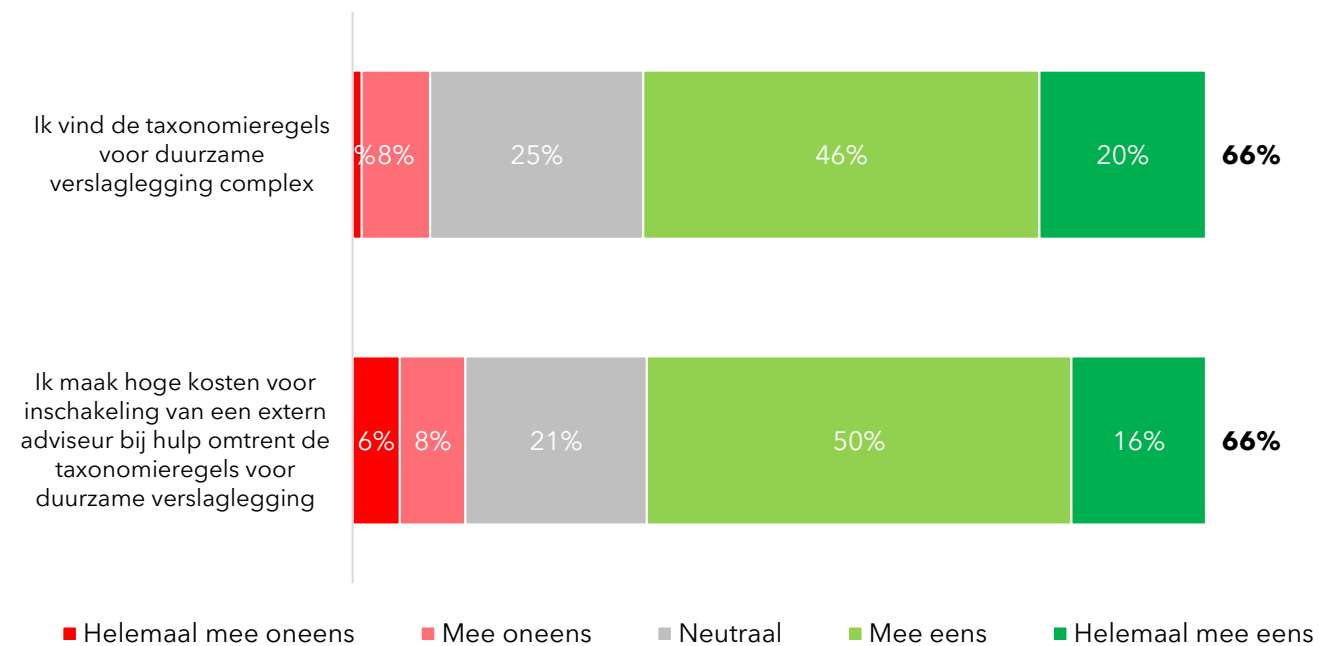
Vraag: Is uw bedrijf klaar om de taxonomieregels voor duurzame verslaglegging en de EU-richtlijn CSRD toe te passen vanaf wanneer dit verplicht wordt (al dan niet gedreven door uw opdrachtgevers die aan deze eisen moeten voldoen)?

Vraag: Wat zou u ervan vinden als er meer standaardisatie in de CSRD plaatsvindt met kant en klare data per bedrijfsoort, bijvoorbeeld een vaststaand gemiddelde CO-2 uitstoot per type mkb-bedrijf?

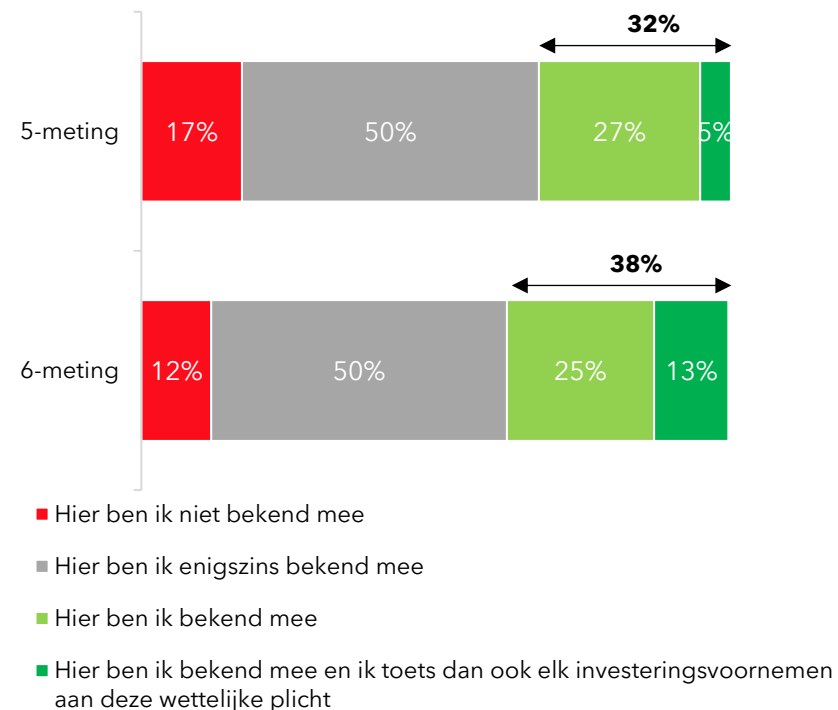
Vraag: Hoe ver bent u met een transitieplan voor uw bedrijf, gerelateerd aan de nieuwe taxonomieregels voor duurzame verslaglegging?

Hoewel een groeiend aantal bedrijven klaar is om de taxonomieregels toe te passen, vindt tweederde deze nog steeds complex en schakelt daarom een (dure) externe adviseur in

STELLINGEN TAXONOMIEREGELS

BEKENDHEID ENERGIEBESPARINGSPLICHT

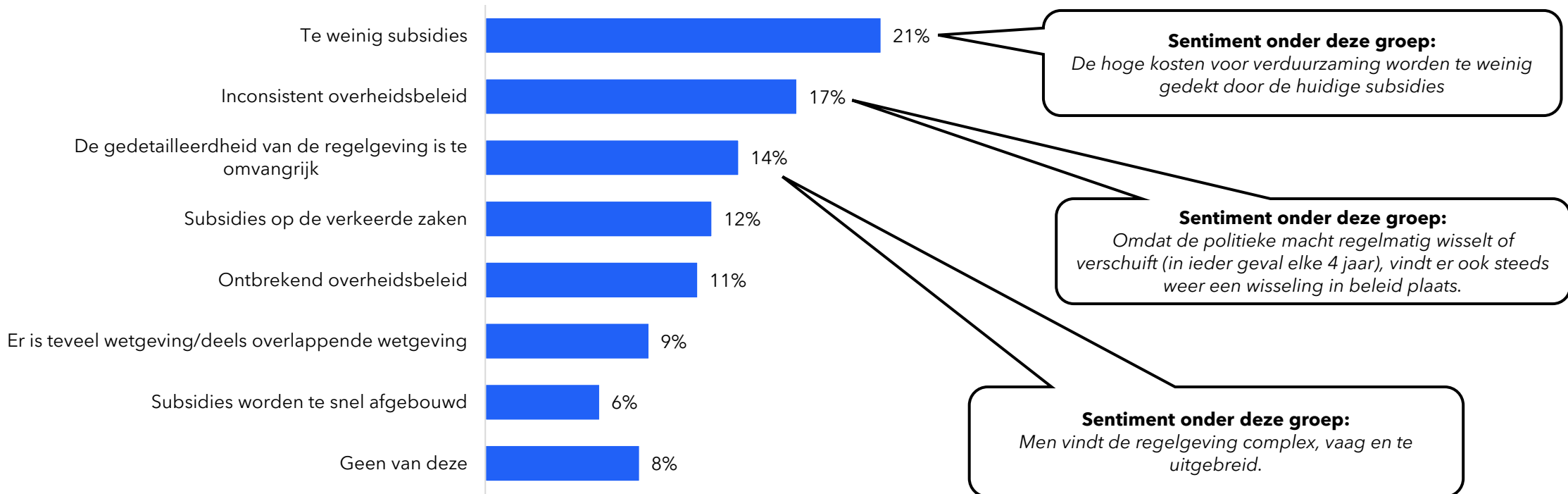
- Hier ben ik niet bekend mee
- Hier ben ik enigszins bekend mee
- Hier ben ik bekend mee
- Hier ben ik bekend mee en ik toets dan ook elk investeringsvoornemen aan deze wettelijke plicht

Vraag: In hoeverre bent u bekend met de Energiebesparingsplicht?

Knelpunten in het overheidsbeleid rond duurzaamheid gaan vooral over subsidies en inconsistente of te gedetailleerde regelgeving

KNELPUNTEN DUURZAME WETGEVING

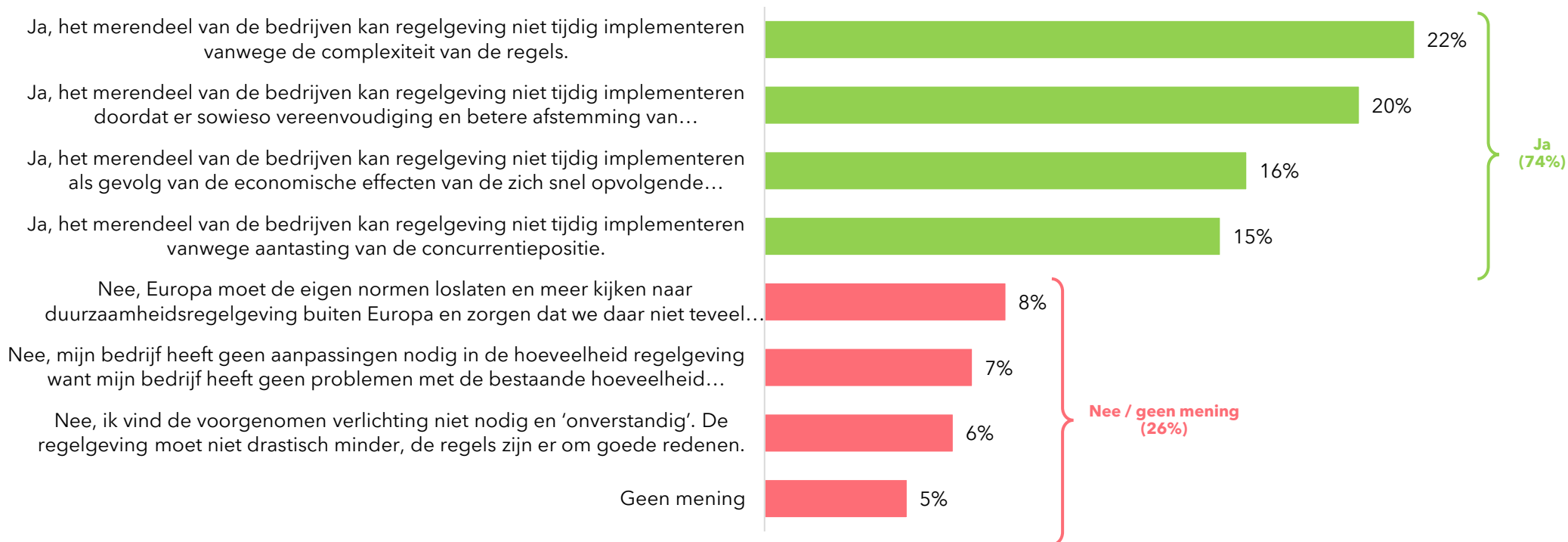
WAAROM?

Vraag: Waar zit voor u het grootste knelpunt bij het voldoen aan duurzame wetgeving?

Driekwart van de managers beschouwt de voorgenomen Europese versoepeling van de regeldruk als een goede ontwikkeling

EENS MET DE VOORGENOMEN EUROPESE VERLICHTING VAN DE REGELDRUK?

Vraag: De Europese Commissie wil de duurzaamheidsregels vereenvoudigen om de administratieve lasten voor bedrijven te verlagen en de concurrentiepositie te versterken. Dit omvat onder andere hogere drempelwaarden, minder strenge regels voor 80% van de bedrijven en mogelijk een of twee jaar uitstel voor de invoering van bepaalde duurzaamheidsrichtlijnen. Ook de VS lijken de regelgeving m.b.t. verduurzaming flink te gaan verminderen (>20%). Het Nederlandse kabinet lijkt hierin mee te willen gaan om de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven te verbeteren. Vindt u voorgenomen Europese verlichting van de regeldruk voor 80% van de bedrijven een goede stap? Kies het antwoord dat het beste aansluit bij uw mening.

- ✓ **De ervaren invloed van de overheid op bedrijven is toegenomen t.o.v. voorgaande jaren, maar wordt niet per se als probleem gezien.**
- ✓ **Ondernemers vinden het overheidsbeleid effectiever dan voorheen, en steeds meer van hen vinden dat de overheid – en niet bedrijven zelf – de regie moet nemen in de verduurzaming.**
- ✓ **Tegelijkertijd klinkt er ook kritiek: met name op de hoeveelheid, complexiteit en inconsistentie van de regels. Een groeiende groep benadrukt het belang van consistent beleid zonder voortdurende veranderingen.**
- ✓ **Minder regeldruk en voorspelbaar langetermijnbeleid worden gezien als de belangrijkste bijdrage die de overheid kan leveren.**

Agenda

NIEUW IN 2025

1.

Achtergrond

2.

Geopolitieke onrust

NIEUW IN 2025

3.

Overheidsbeleid
omtrent duurzaamheid

4.

Houding omtrent en
impact van
verduurzaming

5.

Gedrag omtrent
verduurzaming

6.

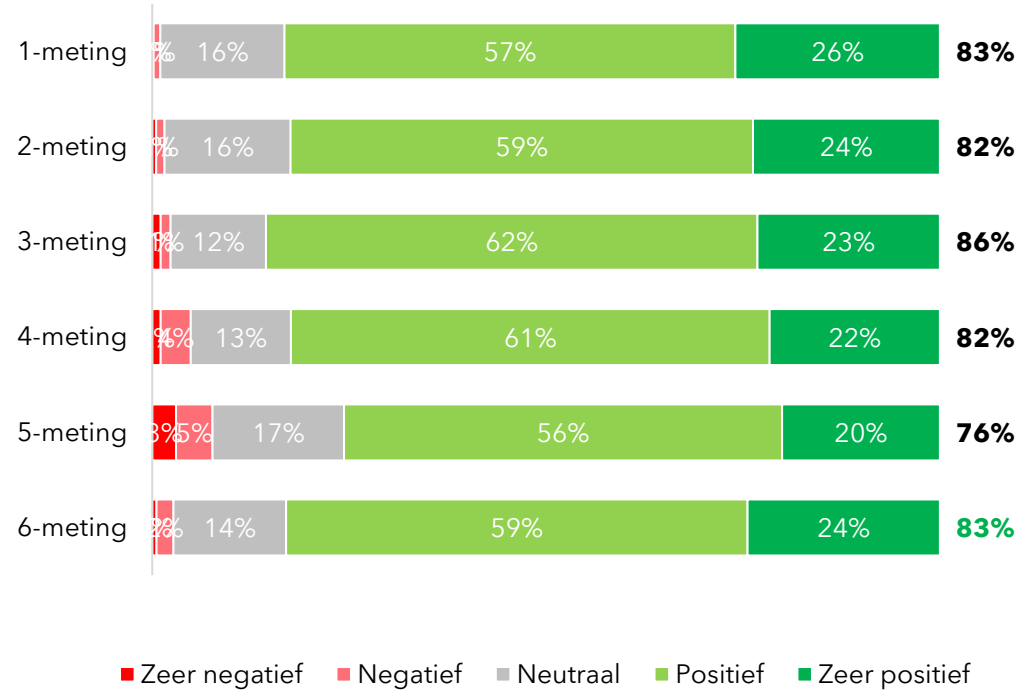
Eisen vanuit de keten &
ESG-criteria

7.

Financiëring en rol van
financiële instellingen

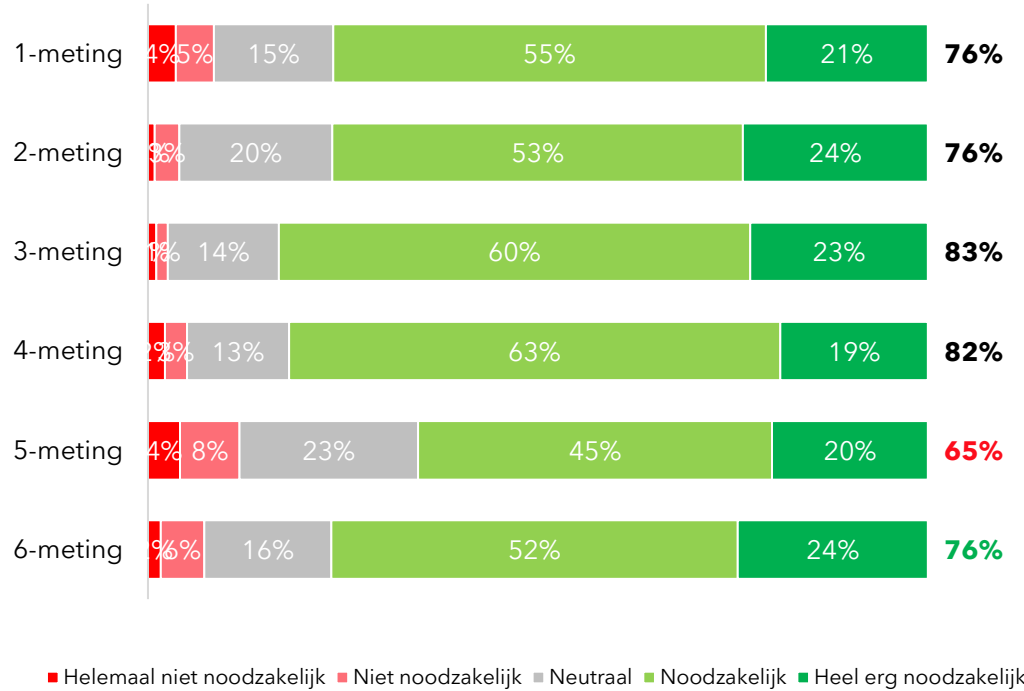
Na een afname in 2024 is de houding t.o.v. duurzaamheid binnen het eigen bedrijf – alsook de noodzaak tot verduurzaming – in 2025 weer toegenomen.

HOUDING T.O.V. DUURZAAMHEID BINNEN BEDRIJF

Vraag: Wat is uw houding ten opzichte van duurzaamheid binnen uw bedrijf?

NOODZAAK VERDUURZAMING

Vraag: In hoeverre vindt u verduurzaming binnen uw bedrijf noodzakelijk?

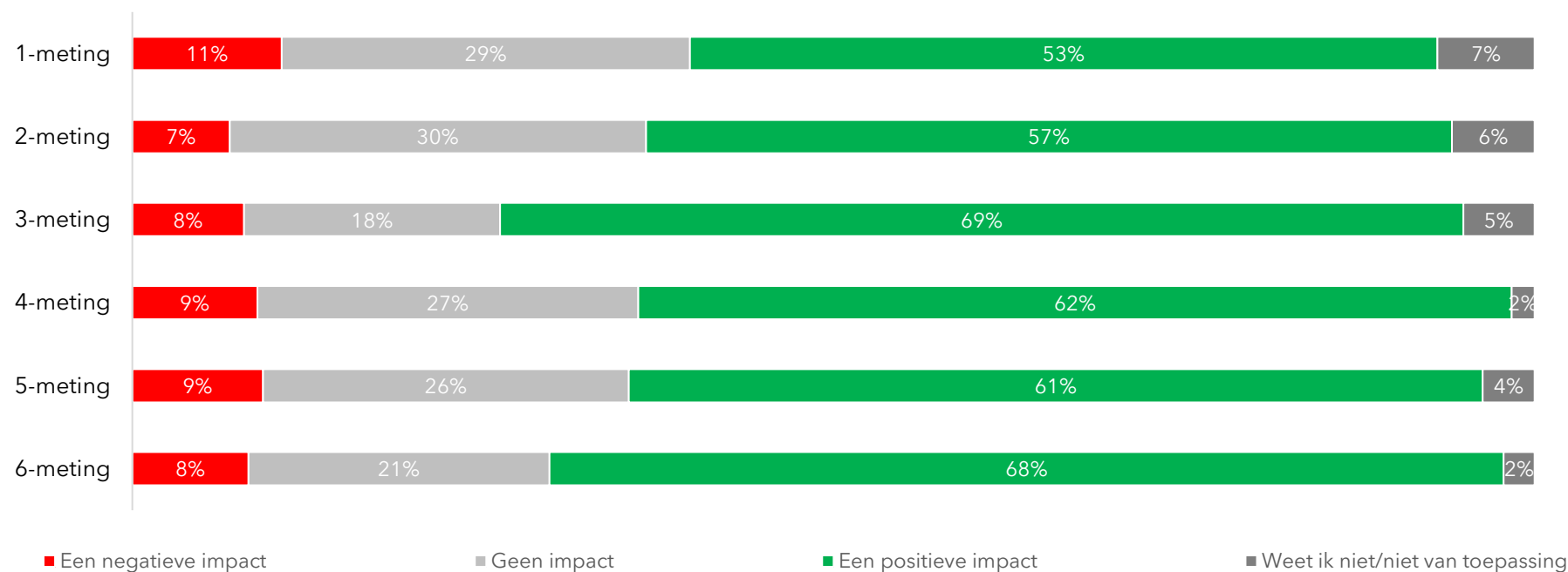
Ook de stellingen over het belang van verduurzaming laten zien dat de urgentie van het onderwerp is toegenomen

STELLINGEN - HOUDING T.A.V. DUURZAAMHEID

	4-meting	5-meting	6-meting
Het is belangrijk dat het bedrijfsleven verduurzaamt	75%	73%	81%
Het bedrijfsleven zou moeten voorlopen op particulieren op verduurzaming	75%	71%	74%
Het bedrijfsleven loopt voor op particulieren op het gebied van duurzaamheid	-	54%	69%
Het bedrijfsleven loopt voor op de publieke sector op het gebied van duurzaamheid	-	49%	69%
Verduurzaming is de motor van innovatie voor mijn bedrijf	59%	52%	65%
Het creëren van duurzame impact vind ik belangrijker dan winstmaximalisatie	62%	54%	58%

Tweederde van de managers verwacht dat verduurzaming een positief effect heeft op het bedrijfsresultaat. T.o.v. vorig jaar is hierin een voorzichtige stijging zichtbaar

IMPACT BEDRIJFSRESULTAAT

Vraag: Wat is de verwachte impact van verduurzaming op het bedrijfsresultaat?

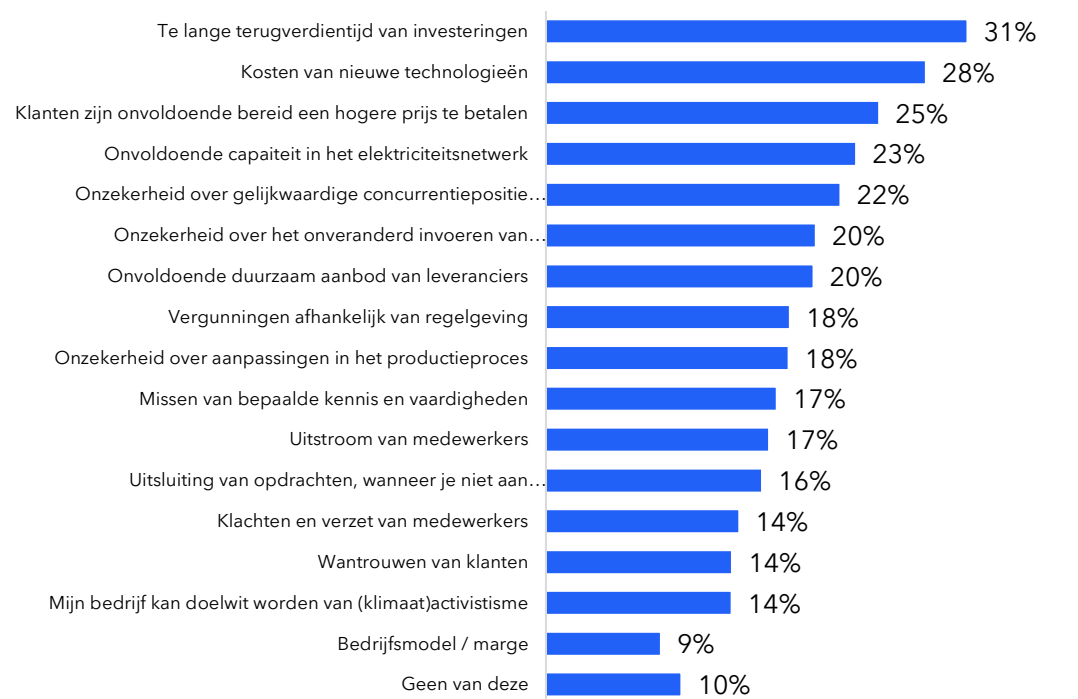
Naast extrinsieke motieven is de belangrijkste positieve invloed van verduurzaming intrinsiek van aard. De negatieve invloed hangt vooral samen met de kosten

UITING POSITIEVE INVLOED

Vraag: Als u verduurzaamt, op wat voor manier denkt u dat de positieve invloed van verduurzaming zich zal uiten?

UITING NEGATIEVE INVLOED

Vraag: Op wat voor manier denkt u dat verduurzaming een negatieve invloed kan hebben?

- ✓ **De houding t.o.v. verduurzaming is positiever geworden. Er wordt (voorzichtig) meer positieve impact ervaren, en ook de ervaren noodzaak is toegenomen.**

Agenda

1.

Achtergrond

NIEUW IN 2025

2.

Geopolitieke onrust

NIEUW IN 2025

3.

Overheidsbeleid
omtrent duurzaamheid

4.

Houding omtrent en
impact van
verduurzaming

5.

Gedrag omtrent
verduurzaming

6.

Eisen vanuit de keten &
ESG-criteria

7.

Financiëring en rol van
financiële instellingen

Verduurzaming wordt in toenemende mate gezien als iets dat bijdraagt aan het succes en de continuïteit van het bedrijf

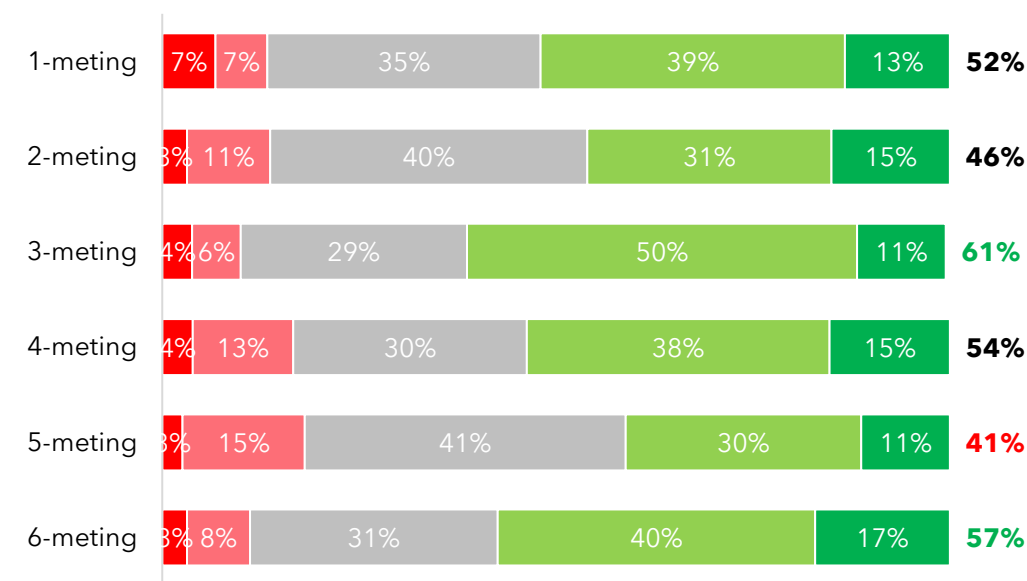
DRIJFVEREN VOOR VERDUURZAMING

Vraag: Wat zijn momenteel de belangrijkste drijfveren voor uw bedrijf om duurzaam te ondernemen?

De mate waarin duurzaamheid wordt gezien als onderdeel van de bedrijfsstrategie is toegenomen, na een afname in 2024

BEDRIJFSSTRATEGIE

■ 1 - Helemaal geen onderdeel van de bedrijfsstrategie ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5 - Kernonderdeel van de bedrijfsstrategie

Vraag: In hoeverre is duurzaamheid onderdeel van de bedrijfsstrategie?

Verduurzamingsactiviteiten worden evenveel door medewerkers (**74%**) als door klanten (**72%**) beïnvloed.

DUURZAAMHEIDSPAN

	4-meting	5-meting	6-meting
Transitieplan: Ja	64%	64%	65%
Transitieplan gekoppeld aan externe doelstellingen: Ja	-	-	84%
Verduurzamingsdoelstellingen gekoppeld aan managementbeloningen: Ja	35%	25%	47%

Klimaatwet in Nederland: **71%**
Akkoord van Parijs: **29%**

Vraag: Heeft uw bedrijf een verduurzamingsplan?
Vraag: U heeft aangegeven dat uw bedrijf aan transitieplan heeft voor verduurzaming. Is dit gekoppeld aan de externe doelstellingen?
Vraag: Zijn er verduurzamingsdoelstellingen gekoppeld aan managementbeloningen?

■ ■ ■ Significant hoger/ gelijk aan/ lager dan vorige meting

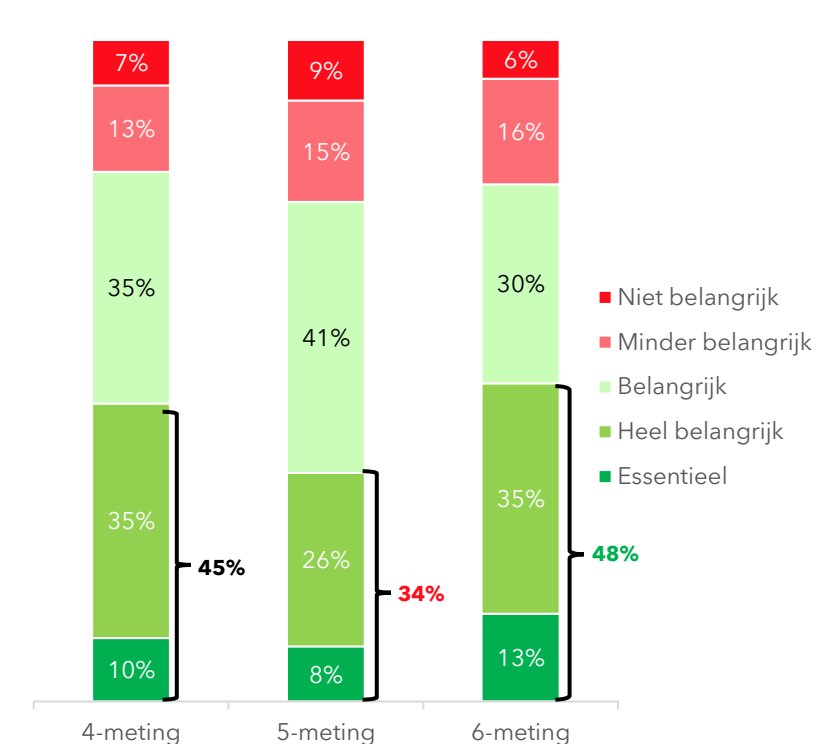
Het versterken van de weerbaarheid van de organisatie tegen politieke onrust wereldwijd is in belang toegenomen als strategische prioriteit

STRATEGISCHE PRIORITEITEN (TOP 10)

	4-meting	5-meting	6-meting
Omzet vasthouden/ vergroten	24%	31%	32%
Verduurzamen	36%	45%	29%
Kosten besparen/ reorganiseren	33%	40%	27%
Personeel (o.a. aantrekken en vasthouden van talent)	38%	24%	22%
Implementeren van Artificial Intelligence (AI) in de bedrijfsvoering	-	19%	16%
Groei via duurzame productinnovatie	18%	13%	15%
Organisatiemodel actualiseren (bv. agile werken, nieuwe organisatiestructuur)	11%	7%	15%
Digitaliseren	22%	15%	15%
Bedrijf weerbaar maken tegen politieke onrust in de wereld	-	6%	14%
Geografische aanwezigheid uitbreiden	13%	6%	14%

Vraag: Welke drie strategische prioriteiten zijn voor uw onderneming het meest relevant in de komende 12 maanden?

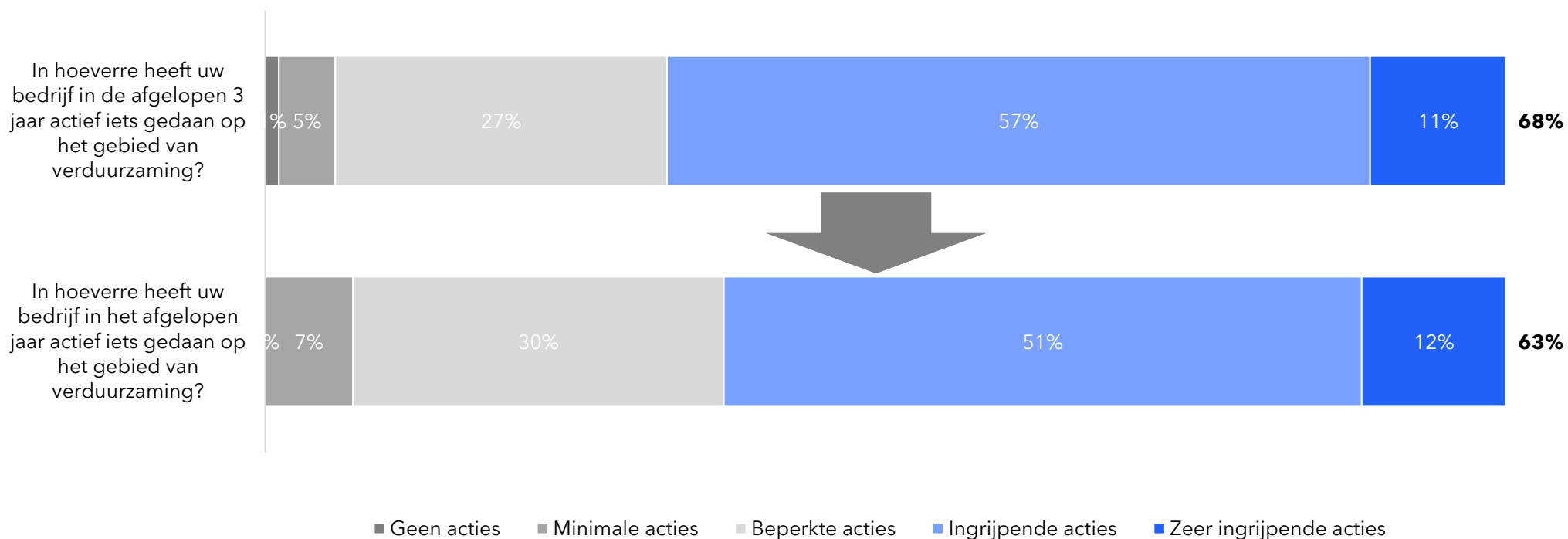
AANTREKKEN VAN TALENT

Vraag: Hoe belangrijk is uw duurzame strategie voor het aantrekken van personeel/talent?

6 Op de 10 managers geeft aan dat hun bedrijf het afgelopen jaar actief iets gedaan heeft op het gebied van verduurzaming. Dit is onveranderd t.o.v. vorig jaar.

ACTIES OP HET GEBIED VAN VERDUURZAMING

Energiebesparing en afvalscheiding blijven de meest voorkomende acties – maar toename komt uit elektrificatie van het wagenpark en de overstap naar duurzame energie

WAT DOEN BEDRIJVEN AAN VERDUURZAMING (TOP 15)

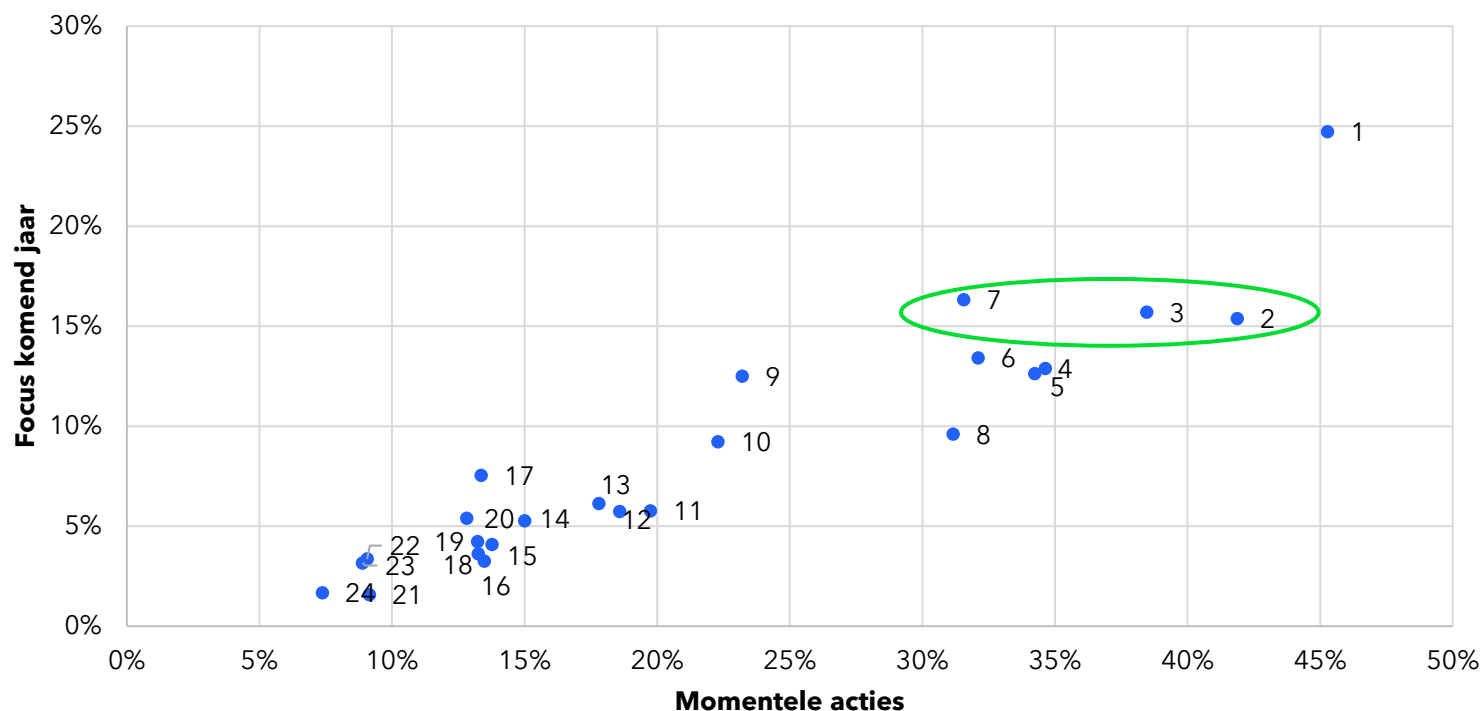
	4-meting	5-meting	6-meting
Energiebesparing	54%	64%	45%
Afvalscheiding	48%	53%	42%
Afvalreductie	48%	45%	38%
Waterbesparing	25%	32%	35%
Plasticbesparing	34%	40%	34%
Opwekken en/of gebruik van duurzame energie (bijv. zon- of windenergie)	30%	37%	32%
CO2-reductie	32%	25%	32%
Recycling/ Inzamelen van oude producten	36%	36%	31%
CO2-reductie van uitstoot van het bedrijfspand/panden	24%	24%	23%
Volledig elektrificeren van het bedrijfswagenpark	19%	15%	22%
Volledig overgaan op duurzaam opgewekte energie	23%	12%	20%
Het terugbrengen of stoppen van het gebruik van aardgas	-	-	19%
Gedeeltelijk elektrificeren van het bedrijfswagenpark	23%	23%	18%
Veranderen van verpakkingsmaterialen	14%	12%	15%
Het vervangen van de meeste niet (zo) duurzame toeleveranciers	10%	9%	14%

Vraag: Wat doet uw bedrijf op dit moment actief op het gebied van duurzaamheid?

Gemiddeld aantal items is **5,2** in elke meting

Naast energiebesparing staan ook waste management en CO₂-reductie hoog op de agenda; beide worden momenteel door ongeveer een derde van de bedrijven uitgevoerd

VERSTERKTE FOCUS KOMEND JAAR

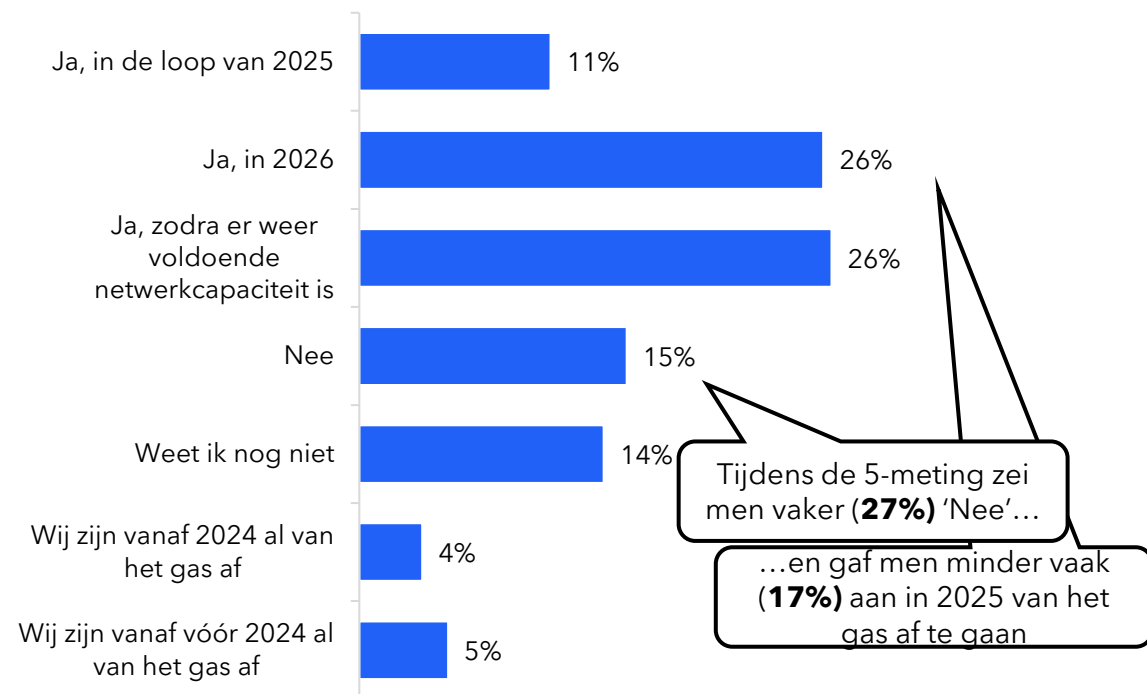
- 1 Energiebesparing
- 2 Afvalscheiding
- 3 Afvalreductie
- 4 Waterbesparing
- 5 Plasticbesparing
- 6 Opwekken en/of gebruik van duurzame energie (bijv. zon- of windenergie)
- 7 CO₂-reductie
- 8 Recycling/ Inzamelen van oude producten
- 9 CO₂-reductie van uitstoot van het bedrijfspand/panden
- 10 Volledig elektrificeren van het bedrijfswagenpark
- 11 Volledig overgaan op duurzaam opgewekte energie
- 12 Het terugbrengen of stoppen van het gebruik van aardgas
- 13 Gedeeltelijk elektrificeren van het bedrijfswagenpark
- 14 Veranderen van verpakkingsmaterialen
- 15 Het vervangen van de meeste niet (zo) duurzame toeleveranciers
- 16 Circulaire productie
- 17 Het opnieuw inrichten of vervangen van de productielijn/het productieproces
- 18 Het opstellen van een (duurzaamheids) transitieplan
- 19 Het vervangen van enkele niet (zo) duurzame toeleveranciers
- 20 Ontwikkelen van duurzame producten of diensten
- 21 Het betrekken van ketenpartners bij verduurzamingsdoelstellingen
- 22 Elektrificatie van productielijnen
- 23 Het afstoten van niet-duurzame bedrijfsactiviteiten
- 24 Implementeren van CSRD

Vraag: Wat doet uw bedrijf op dit moment actief op het gebied van duurzaamheid?

Vraag: En op welke gebieden ligt het komende jaar een versterkte focus, in vergelijking met de jaren ervoor?

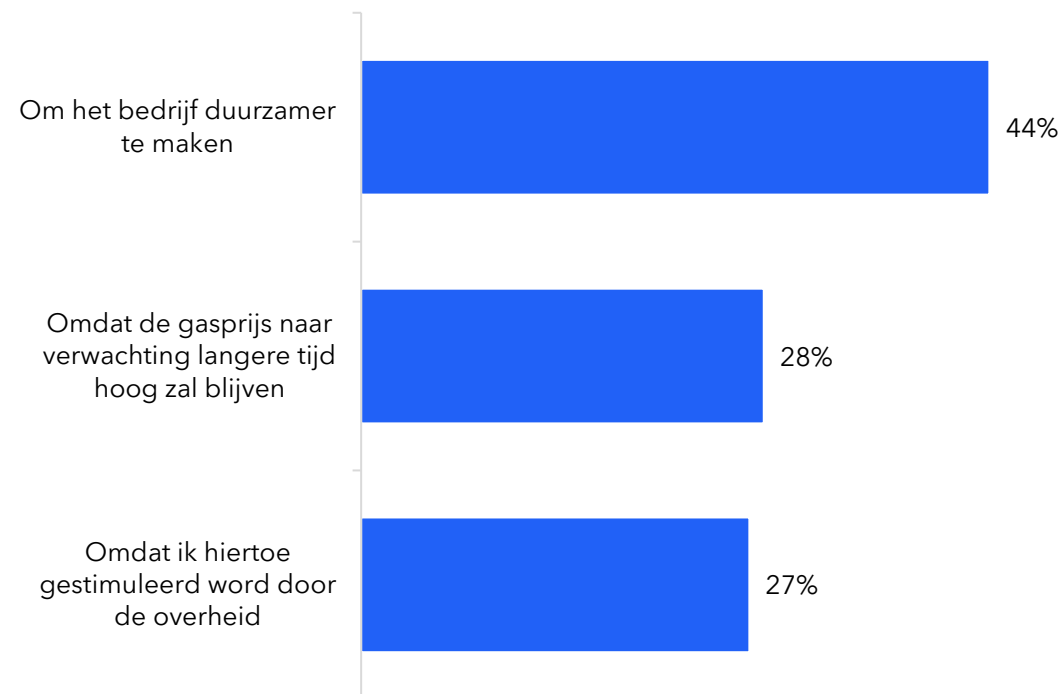
Vergeleken met vorig jaar lijkt een groter aandeel bedrijven van plan om volledig van het gas af te gaan — de meesten willen dit volgend jaar (2026) realiseren

VOLLEDIG VAN HET GAS AF

Vraag: Gaat u als bedrijf volledig van het gas af? Hoe snel?

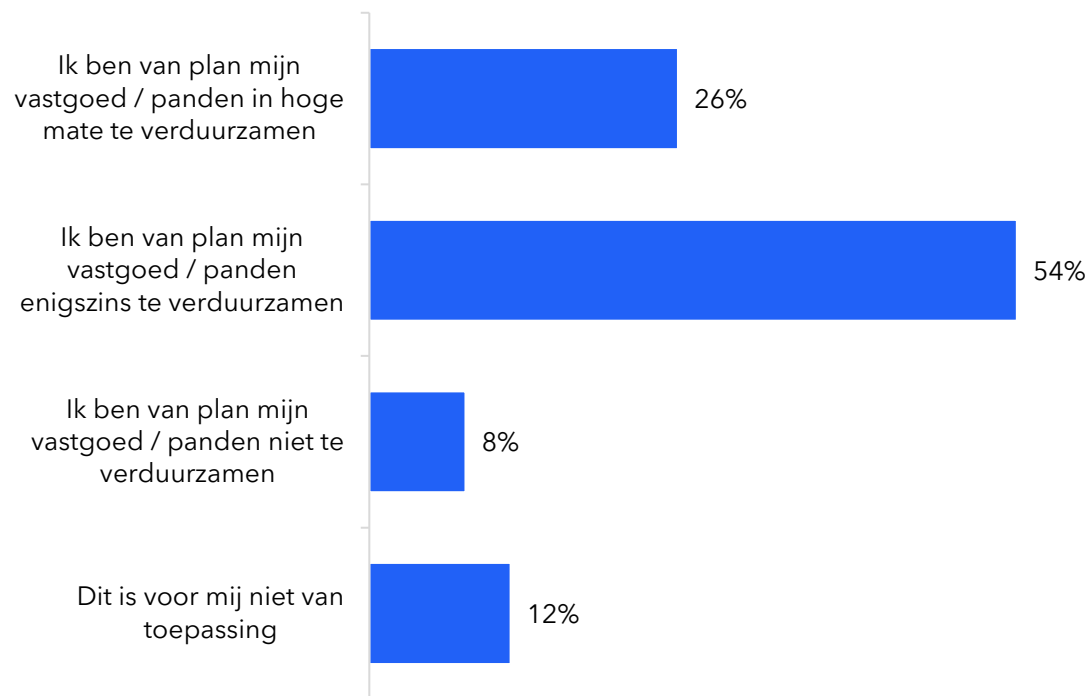
WAAROM VAN HET GAS AF?

Vraag: Gaat u voor uw zakelijke wagenpark elektrisch rijden verplicht stellen?

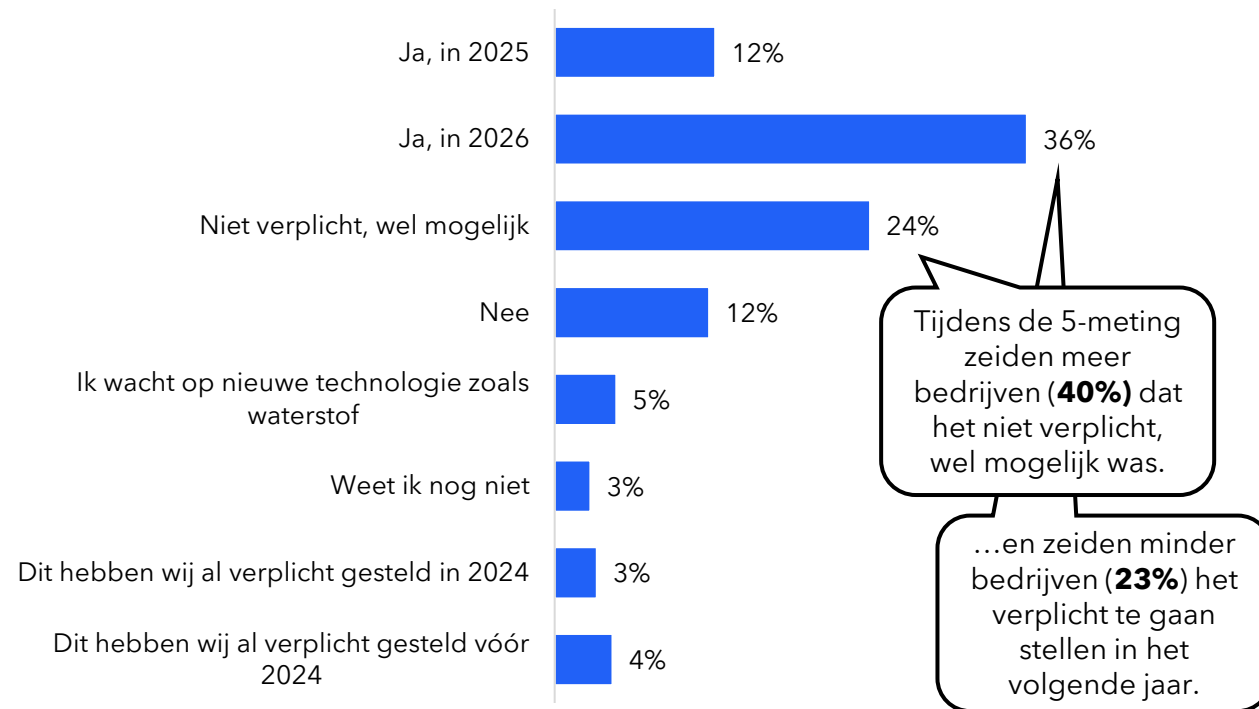
80% van de bedrijven is van plan het vastgoed (enigszins) te verduurzamen. Daarnaast overweegt een groeiend aantal om elektrisch rijden verplicht te stellen

VASTGOED

Vraag: Gaat u als bedrijf volledig van het gas af?

ELEKTRISCH WAGENPARK

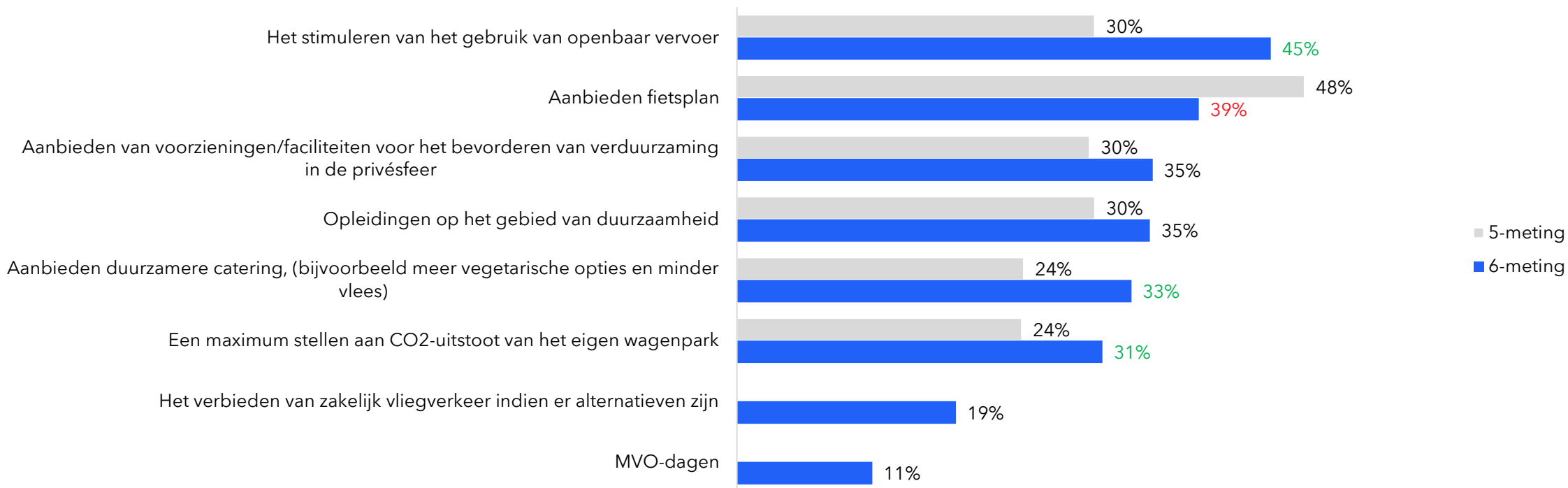

Vraag: Gaat u voor uw zakelijke wagenpark elektrisch rijden verplicht stellen?

88% van de werkgevers stimuleert duurzaam gedrag bij hun werknemers. De populariteit van het fietsplan is iets afgenomen, terwijl het stimuleren van OV-gebruik juist is toegenomen

5-meting: **82%**

STIMULEREN VAN DUURZAAM GEDRAG BIJ WERKNEMERS

Vraag: Stimuleert u ook duurzaam gedrag bij uw werknemers?

Vraag: Op welke manier doet u dat?

Base: Indien duurzaam gedrag bij werknemers gestimuleerd wordt (n=221)

- ✓ **Verduurzaming is steeds meer een geïntegreerd en vanzelfsprekend onderdeel van het bedrijfsbeleid geworden. Het wordt vaker gekoppeld aan managementbeloningen en speelt een grotere rol bij het aantrekken van personeel.**
- ✓ **De focus lijkt te verschuiven van algemene energiebesparing naar meer gerichte duurzaamheidsacties, zoals elektrificatie van het wagenpark – een duidelijk stijgende trend.**
- ✓ **Daarnaast zien bedrijven verduurzaming steeds vaker als een kans én als noodzaak voor hun voortbestaan.**

Agenda

NIEUW IN 2025

1.

Achtergrond

2.

Geopolitieke onrust

NIEUW IN 2025

3.

Overheidsbeleid
omtrent duurzaamheid

4.

Houding omtrent en
impact van
verduurzaming

5.

Gedrag omtrent
verduurzaming

6.

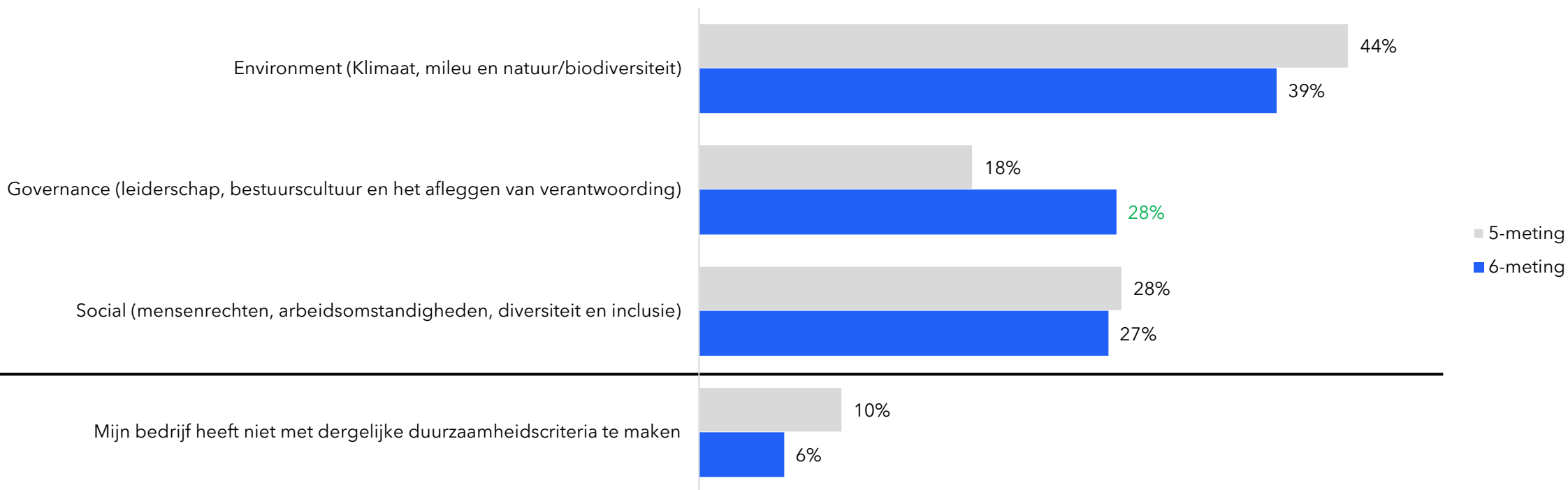
Eisen vanuit de keten &
ESG-criteria

7.

Financiëring en rol van
financiële instellingen

Van de ESG-criteria is de klimaat component nog steeds het belangrijkste. De nadruk op Governance is echter sterk toegenomen en zit nu op eenzelfde niveau als Social

NADRUK DUURZAME THEMA'S

Vraag: Bij welke duurzame thema's ligt voor dit jaar de nadruk bij uw duurzame beleid?
*Gecorrigeerd voor # gegeven antwoorden

De toegenomen nadruk op governance hangt vooral samen met de noodzaak om te voldoen aan wet- en regelgeving

FOCUS THEMA'S - ENVIRONMENT*

FOCUS THEMA'S - SOCIAL

FOCUS THEMA'S - GOVERNANCE

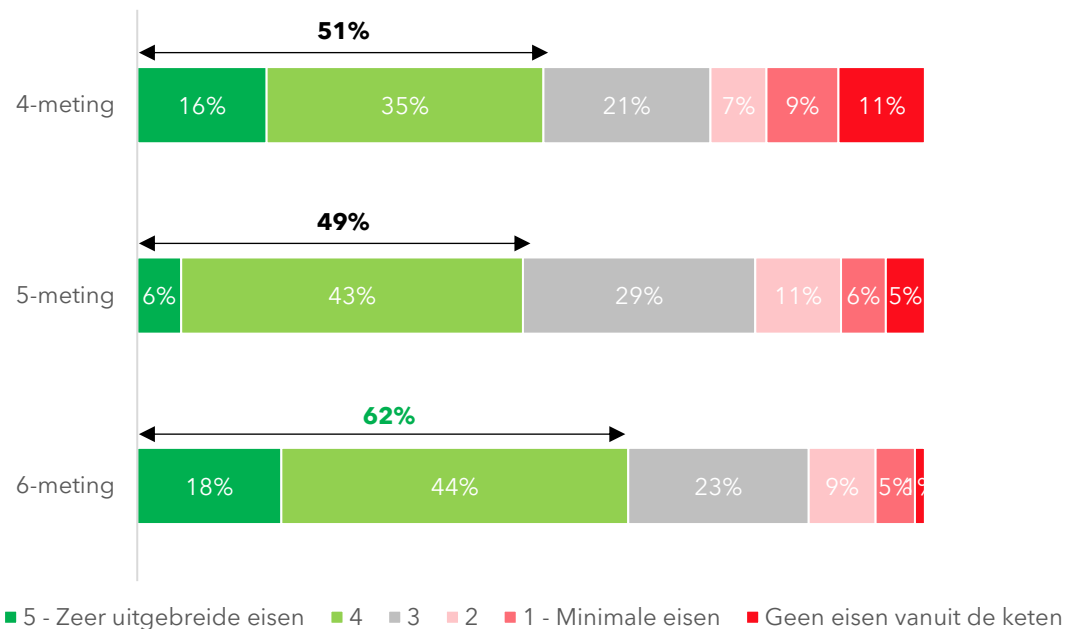

Vraag: U heeft aangegeven dat de nadruk op [environment/social/governance] ligt bij uw duurzame beleid. Op welk thema binnen [environment/social/governance] ligt de hoogste focus?

*Top 11

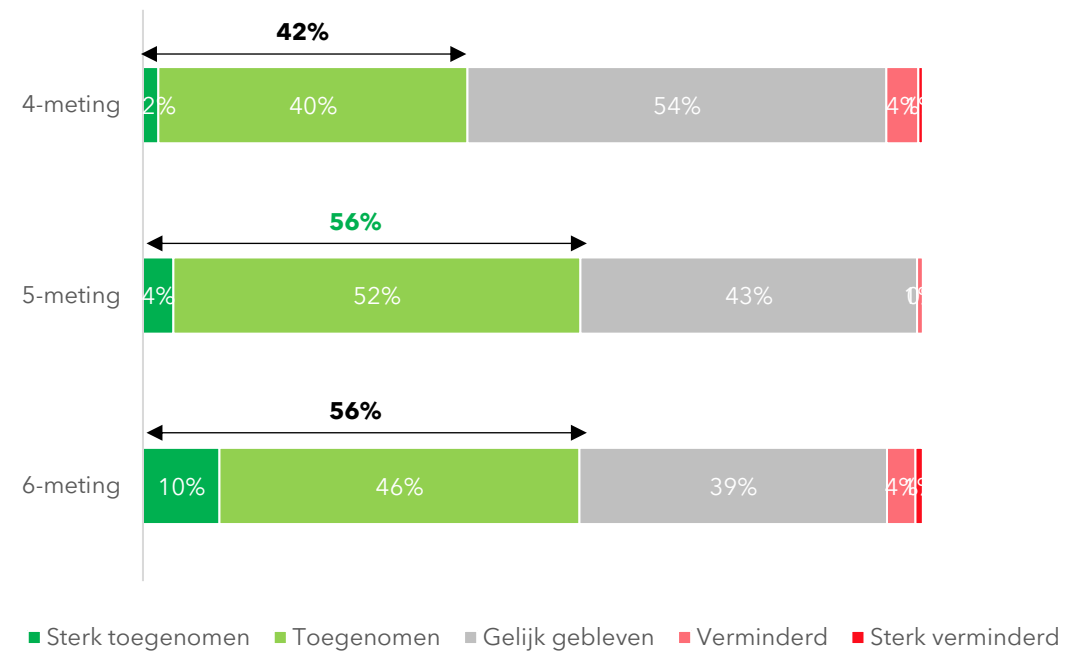
De ervaren duurzaamheidseisen vanuit de keten nemen toe; inmiddels beschouwt ruim 60% de eisen uit de eigen keten als uitgebreid

DUURZAAMHEIDSEISEN VANUIT DE KETEN

Vraag: Hoe uitgebreid zijn de duurzaamheidseisen die vanuit de keten aan uw bedrijf worden gesteld?

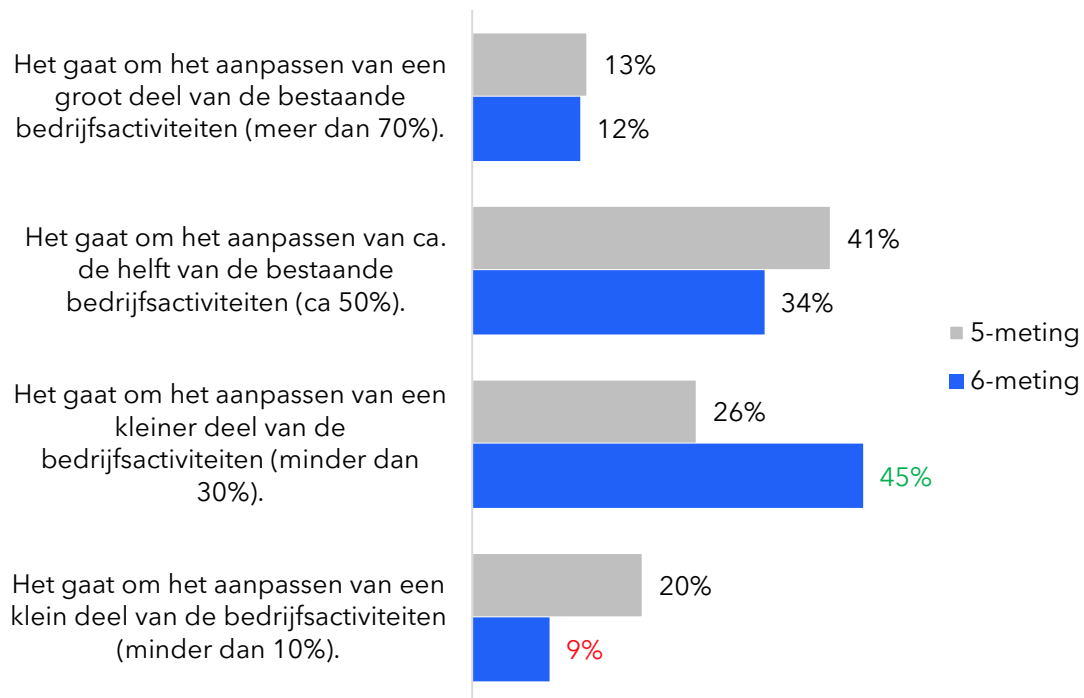
VERANDERING IN DUURZAAMHEIDSEISEN

Vraag: In hoeverre zijn de duurzaamheidseisen vanuit de keten veranderd ten opzichte van voorgaande jaren?

Steeds meer bedrijven passen hun activiteiten aan onder druk van keteneisen, gedreven door een strategische langetermijnvisie

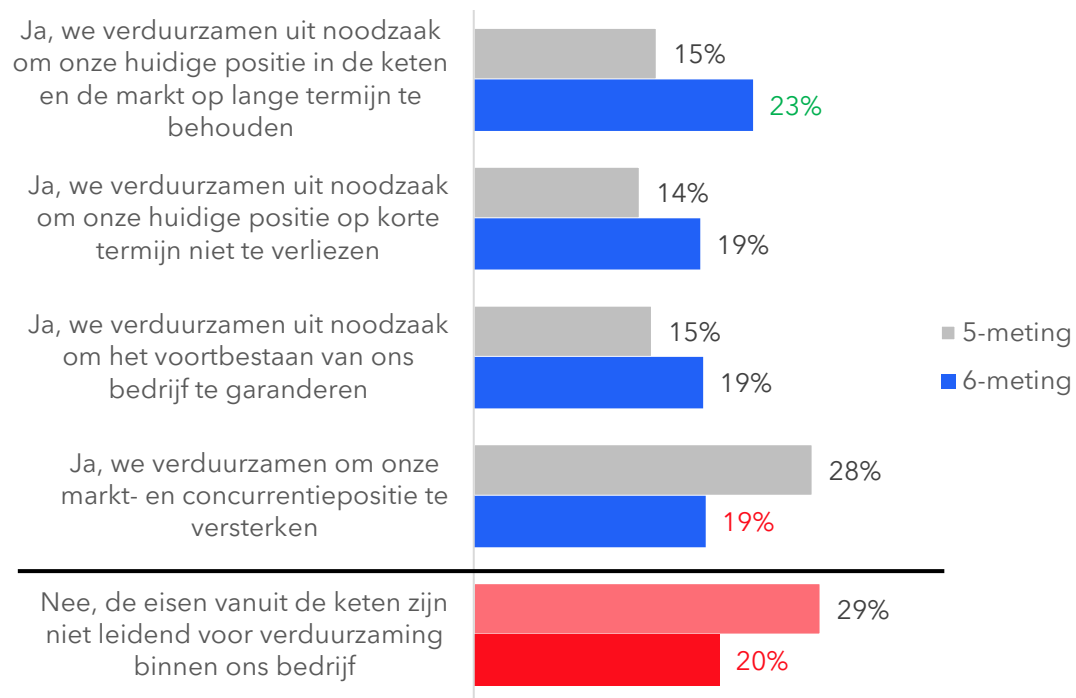
DUURZAAMHEIDSEISEN VANUIT DE KETEN

Vraag: Hoe groot is de impact op uw bedrijfsmodel als gevolg van de eisen vanuit de keten rondom verduurzaming?

Base: Indien er eisen vanuit de keten worden gesteld (n=240).

IMPACT OP BEDRIJFSMODEL

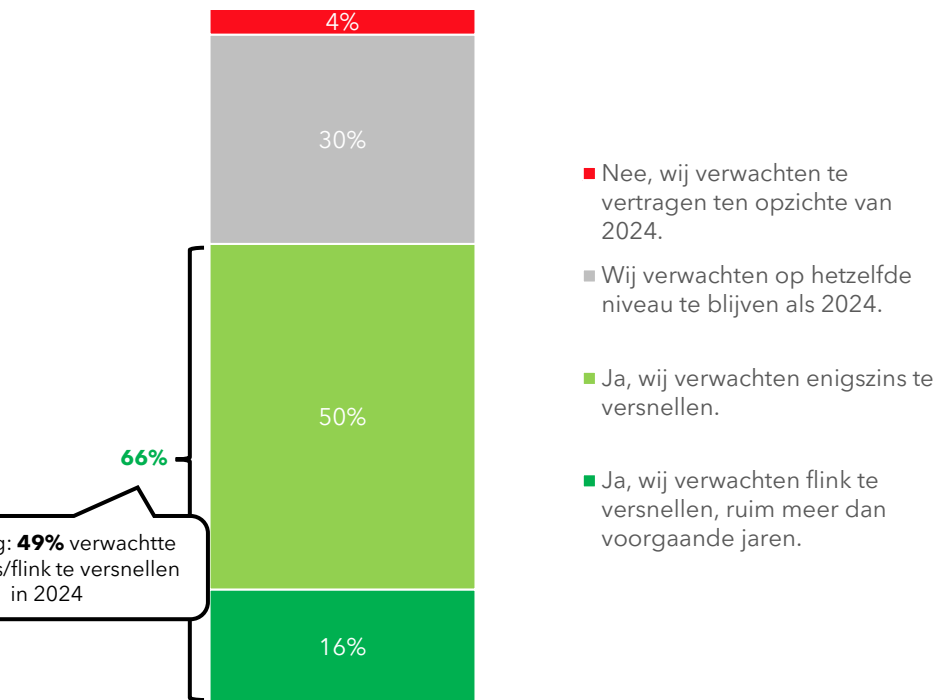

Vraag: Zijn de eisen vanuit de keten leidend in het doorvoeren van veranderingen wat betreft duurzaam ondernemen?

Base: Indien er eisen vanuit de keten worden gesteld (n=240).

Tweederde van de bedrijven verwacht de verduurzamingsinspanningen in 2025 te versnellen — een stijging ten opzichte van vorig jaar

VERSNELLING DUURZAAMHEIDSINSpanNINGEN

Vraag: Verwacht u dat u de verduurzamingsinspanningen voor uw bedrijf in 2025 gaan versnellen ten opzichte van 2024?

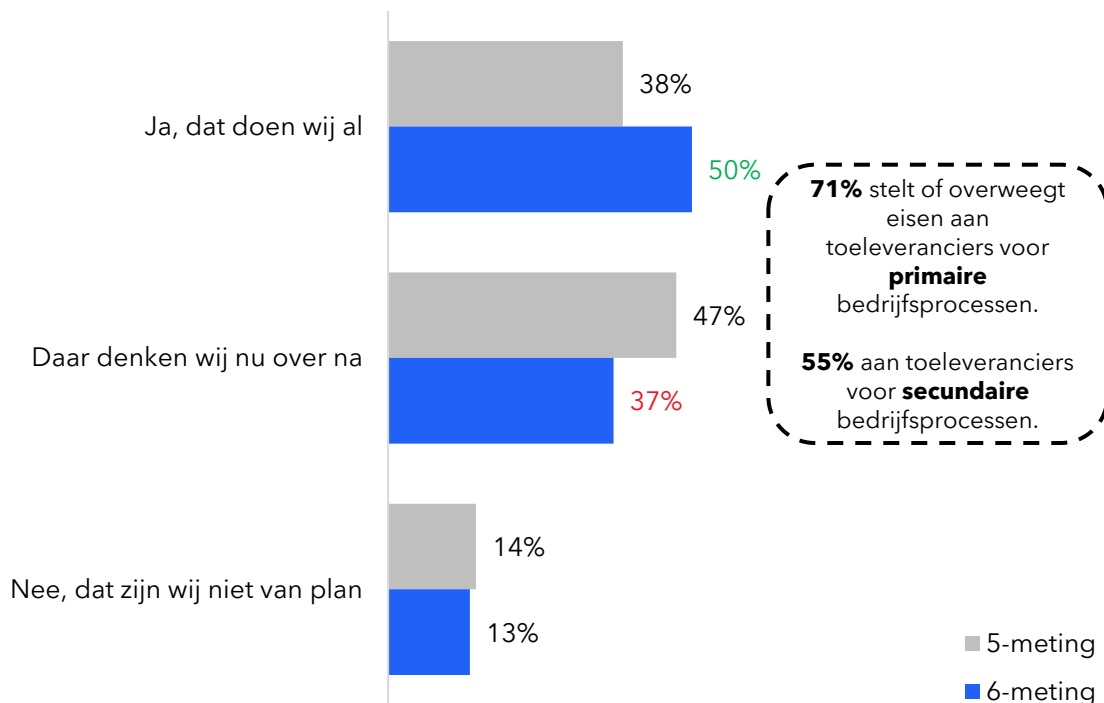
IMPACT OP VERSNELLING

Vraag: Wie of wat heeft de grootste impact op het versnellen van uw verduurzaming?

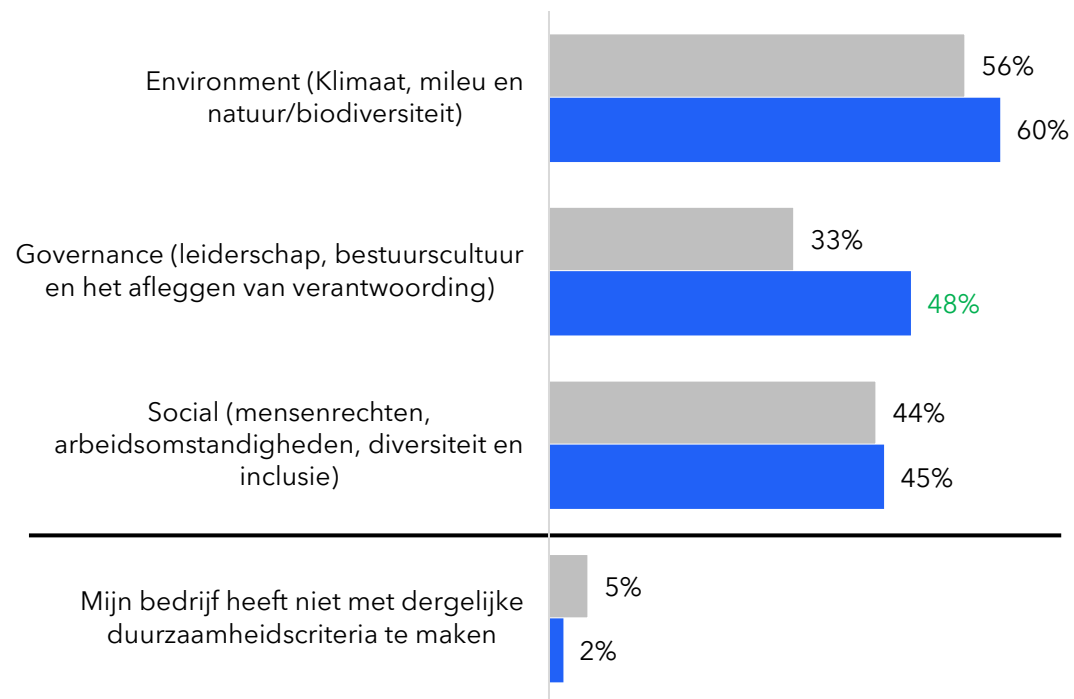
Het aantal bedrijven dat zelf verduurzamingseisen stelt aan (toe)leveranciers is toegenomen, vooral als gevolg van strengere governance-eisen

ZELF VERDUURZAMINGSEISEN STELLEN

Vraag: Stelt uw bedrijf verduurzamingseisen aan de (toe)leveranciers waar u zaken mee doet?

THEMA'S VERDUURZAMINGSEISEN

Vraag: Rondom welke thema's stelt u verduurzamingseisen aan de (toe)leveranciers waar u zaken mee doet?

- ✓ **Duurzaamheidseisen spelen een steeds grotere rol binnen de keten. Bedrijven ervaren deze eisen als uitgebreider én stellen zelf ook vaker eisen aan (toe)leveranciers.**
- ✓ **Binnen de ESG-criteria blijft 'Environment' het belangrijkste, maar het belang van 'Governance' neemt sterk toe. Een mogelijke verklaring is de toegenomen wet- en regelgeving op dit gebied, die door veel bedrijven wordt gezien als het centrale aandachtspunt binnen governance.**

Agenda

NIEUW IN 2025

1.

Achtergrond

2.

Geopolitieke onrust

NIEUW IN 2025

3.

Overheidsbeleid
omtrent duurzaamheid

4.

Houding omtrent en
impact van
verduurzaming

5.

Gedrag omtrent
verduurzaming

6.

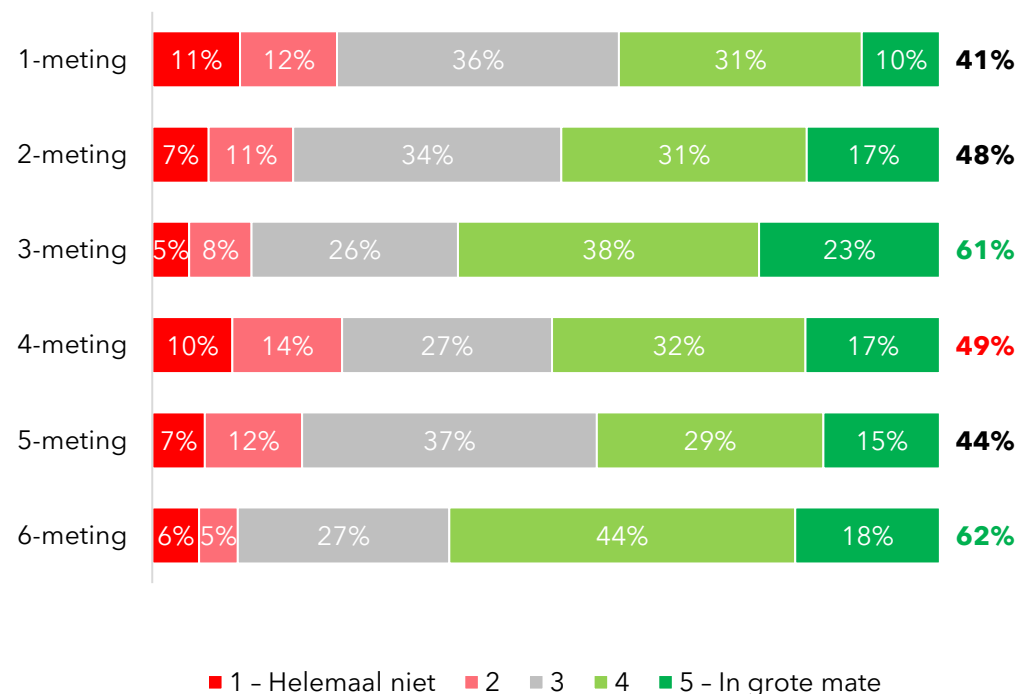
Eisen vanuit de keten &
ESG-criteria

7.

Financiëring en rol van
financiële instellingen

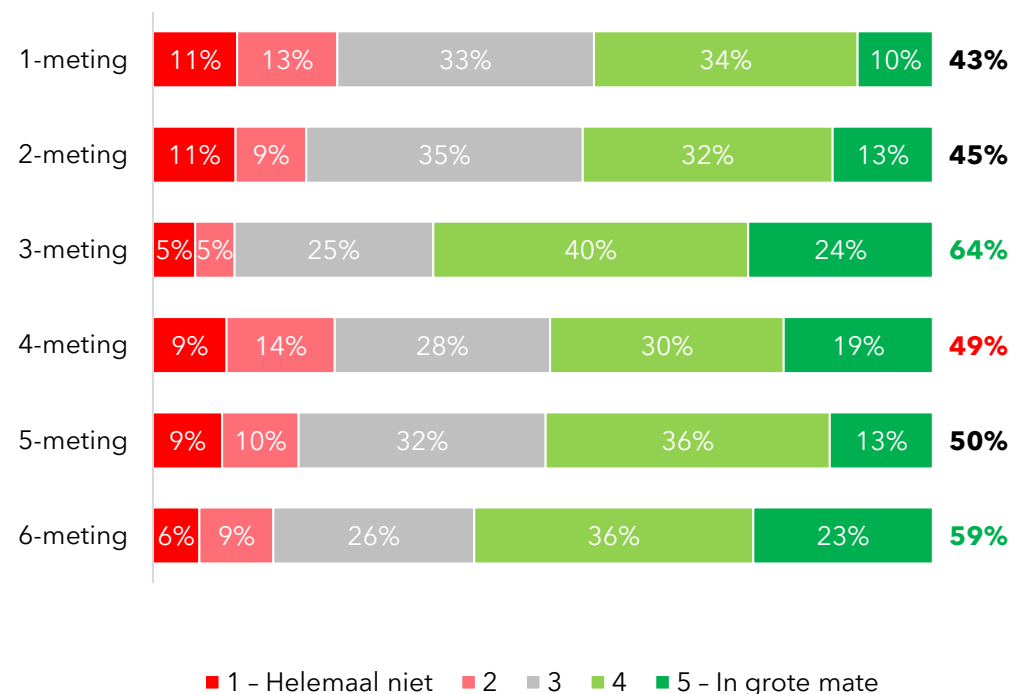
De samenhang tussen verduurzaming en de eigen financiële situatie is toegenomen — net als de noodzaak voor financiering en investeringen

INVLOED FINANCIËLE SITUATIE

Vraag: In hoeverre hangt het verduurzamen van uw bedrijf af van de financiële situatie van uw bedrijf?

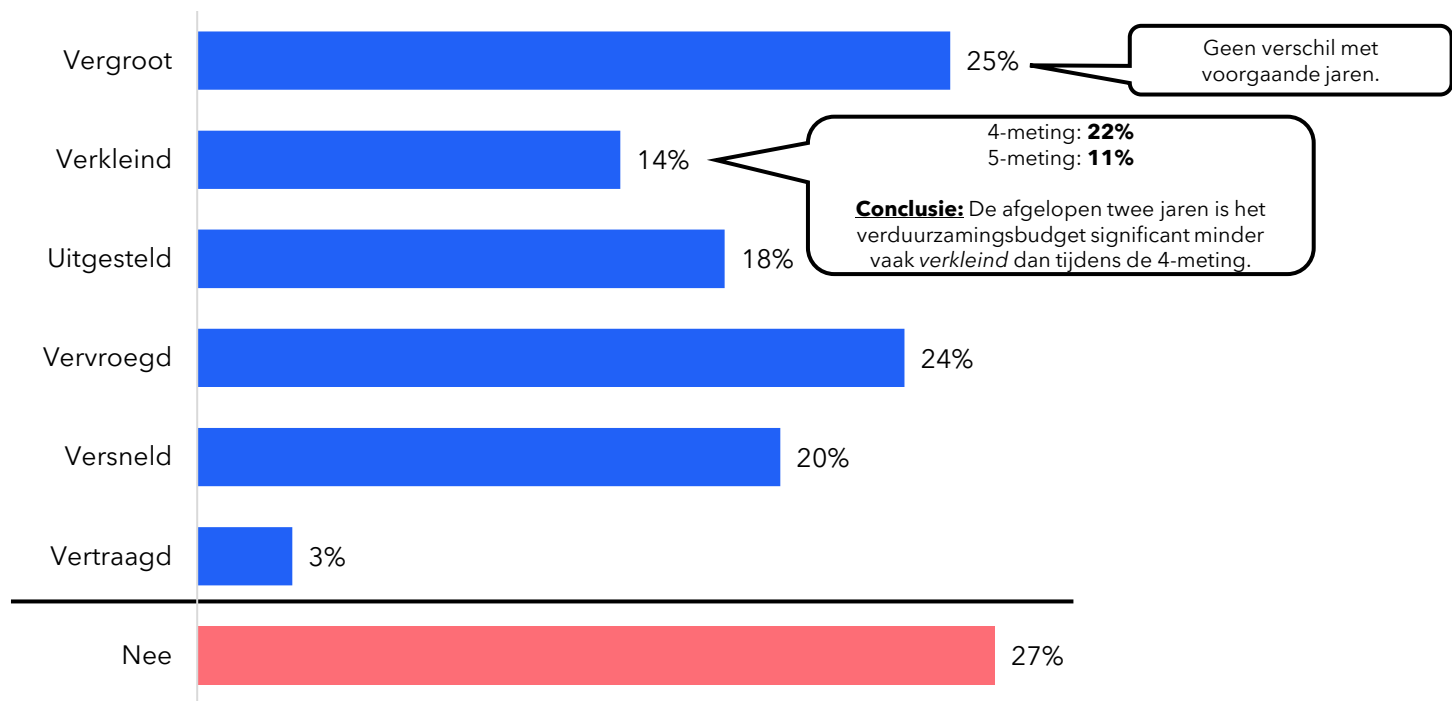
NOODZAAK FINANCIERING / INVESTERING

Vraag: Is financiering/investering noodzakelijk voor uw bedrijf om te verduurzamen?

Een kwart van de bedrijven heeft de verduurzamingsinvesteringen vergroot in het afgelopen jaar. Ook het budget voor verduurzaming is flink gestegen.

VERANDERING VERDUURZAMINGSINVESTERINGEN

Men geeft aan dat het **budget voor verduurzaming*** voor de komende 2 jaar (als percentage van de omzet) is: **24,6%**
Tijdens de 5-meting was dit **17,3%**.

Dit brengt het niveau terug naar dat van de 4-meting: **26,7%**

Daarnaast is het aandeel bedrijven met een **lange terugverdientijd** (>6 jaar) voor hun duurzaamheidsinvestering gedaald.

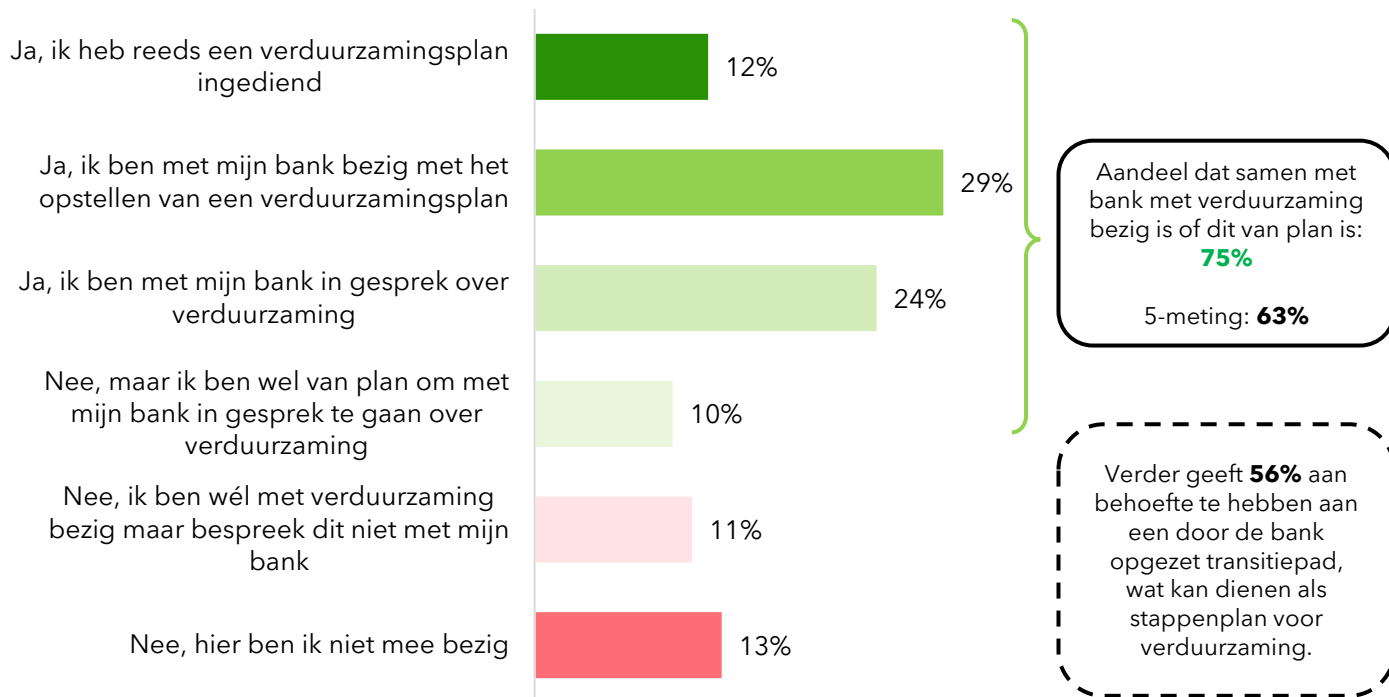
5-meting: **21%**
6 meting: **12%**

Vraag: Heeft u in het afgelopen jaar veranderingen aangebracht in de (voorgenomen) verduurzamingsinvesteringen van uw bedrijf?
Vraag: Hoe groot is het budget van uw bedrijf voor verduurzaming voor de komende twee jaar als percentage van de omzet?
Vraag: Wat is de termijn van de terugverdientijd van uw investering gemiddeld?

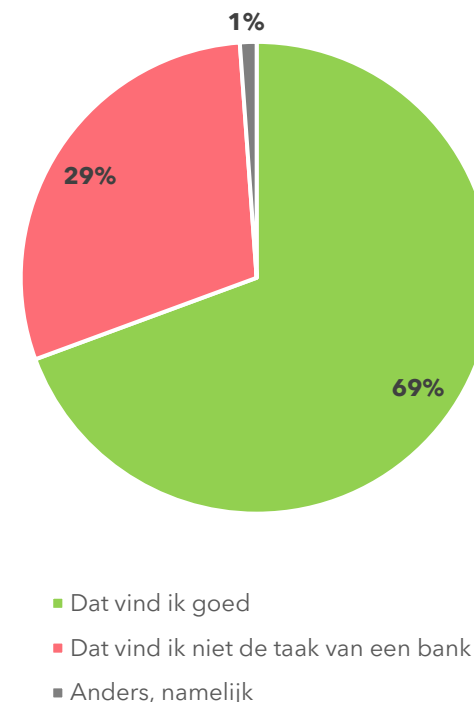
*Indien er duurzaamheidsinvesteringen worden gedaan het komende jaar (**77%**)

Driekwart werkt samen met een financiële instelling aan verduurzaming. Het hanteren van ESG-criteria bij toekennen financiering wordt als positief ervaren

SAMENWERKING MET FINANCIËLE INSTELLING / BANK

ESG-CRITERIA BIJ TOEKENNEN VAN FINANCIERING

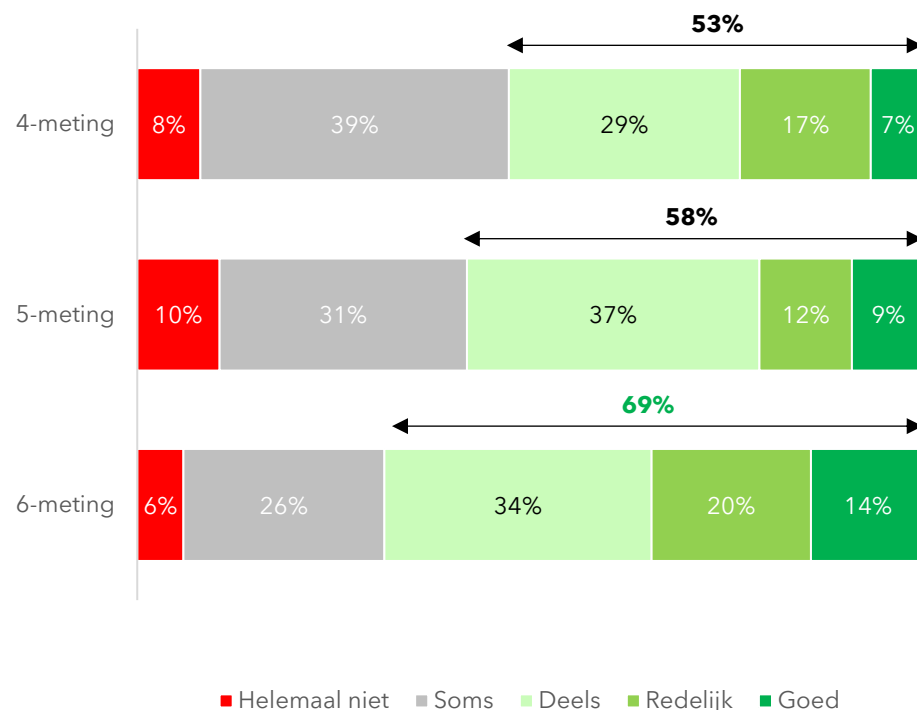
Vraag: Bent u reeds samen met een financiële instelling / uw bank bezig met verduurzaming van uw bedrijf?

Vraag: Ik heb behoefte aan een door mijn bank opgezet transitiepad, wat kan dienen als een stappenplan voor verduurzaming binnen mijn bedrijf. (helemaal mee oneens - helemaal mee eens)

Vraag: Bij het toekennen van financiering hanteren banken in toenemende mate ESG-criteria om verduurzaming bij hun klanten te stimuleren. Wat vindt u daarvan?

De mate waarin financiële instellingen worden gezien als ondersteunend in de verduurzaming is toegenomen. Het verstrekken van financiering blijft daarbij de belangrijkste bijdrage

INVLOED HULP FINANCIËLE INSTELLINGEN

Vraag: In hoeverre kunnen financiële instellingen u helpen met de verduurzaming van uw bedrijf?

HOE KUNNEN FINANCIËLE INSTELLINGEN HELPEN

Vraag: Hoe kunnen financiële instellingen u helpen met de verduurzaming van uw bedrijf?
Base: Indien men denkt dat financiële instellingen kunnen helpen (n=235)

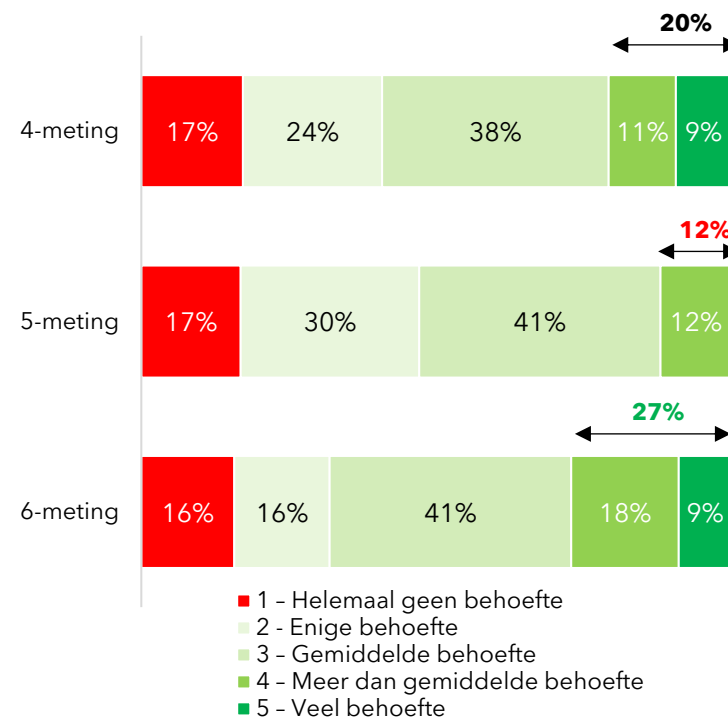
Ruim een kwart van de bedrijven heeft behoefte aan meer hulp of begeleiding bij de financiering van verduurzaming. Men raadpleegt hiervoor diverse informatiebronnen

INFORMATIEBRONNEN

	4-meting	5-meting	6-meting
Financieel adviseur	29%	38%	45%
Branchevereniging	26%	21%	29%
Adviseur/consultant	22%	23%	27%
Bank	34%	39%	27%
Overheid (o.a. RVO)	25%	26%	25%
Accountant	26%	23%	24%
Internet/zoekmachine/Al	30%	28%	19%
Andere ondernemers	16%	18%	16%
Geen	8%	6%	4%

Vraag: Welke informatiebronnen raadpleegt u het liefst om de kennis binnen uw bedrijf te vergroten over de financieringsmogelijkheden die bestaan voor zakelijke verduurzaming?

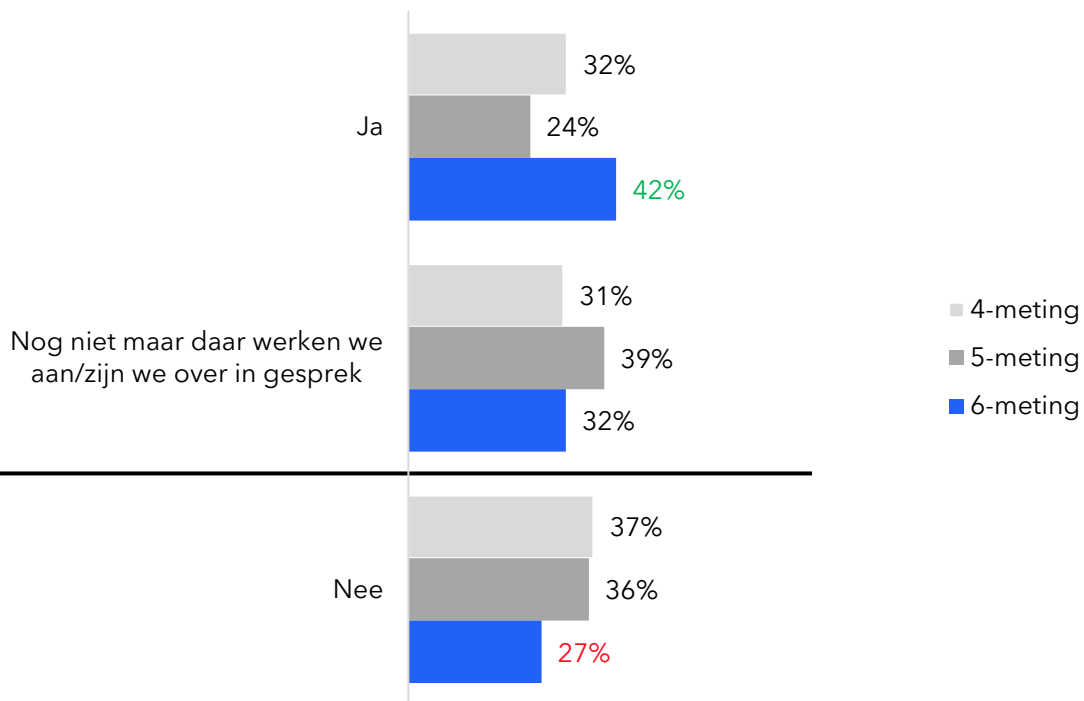
BEHOEFTE AAN BEGELEIDING

Vraag: In hoeverre heeft u behoefte aan meer hulp of begeleiding bij de financieringen op het gebied van duurzaamheid van uw bedrijf?

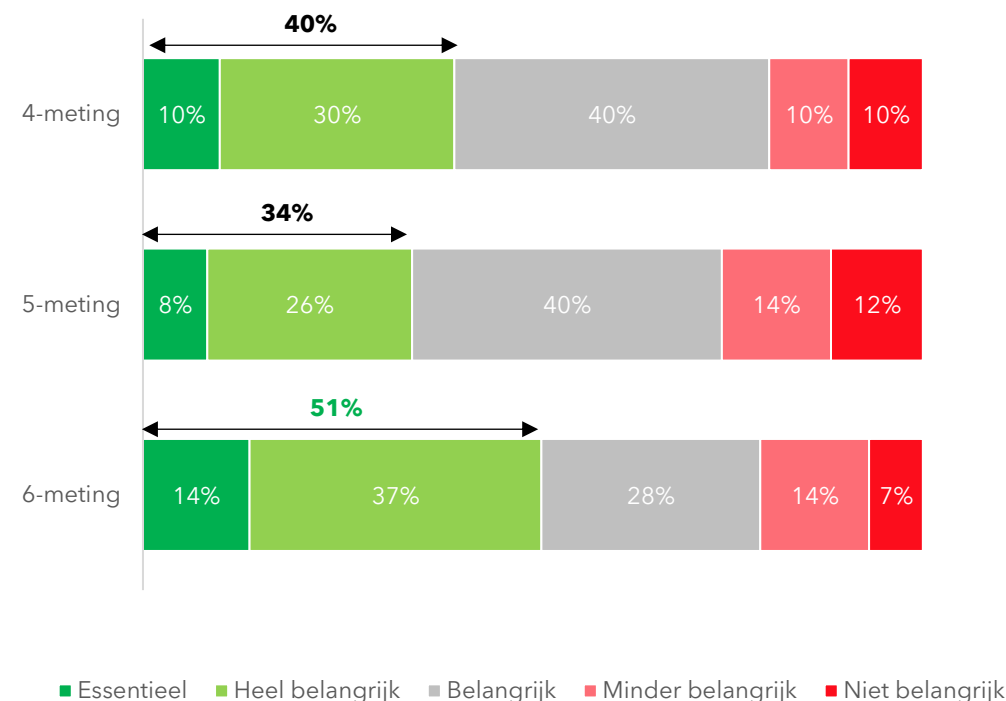
Meer bedrijven maken gebruik van rentekorting, en het belang hiervan is voor veel bedrijven toegenomen

GEBRUIK RENTEKORTING

Vraag: Maakt u al gebruik van rentekorting door de bank voor uw verduurzaming?

BELANG RENTEKORTING

Vraag: Hoe belangrijk is het verlenen van rentekorting door de bank voor uw verduurzaming?

- ✓ **Het aandeel bedrijven dat samen met externe instanties werkt aan verduurzaming is gestegen.**
- ✓ **Bedrijven gaan vaker in gesprek over een transitieplan en staan meer open voor hulp van financiële instellingen.**

THANK YOU FOR YOUR ATTENTION

DVJ Research Group is ISO20252 & ISO27001 certified and operates conform ESOMAR standards | All rights reserved | The information in this document is strictly confidential

